

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
SANATTA YETERLİK TEZİ

19. YÜZYILDAN GÜNÜMÜZE FRANSIZ EKOLÜ
VE
MARCEL MOYSE'UN DÜNYA FLÜT SANATINA ETKİLERİ

Hazırlayan
Ceren HEPYÜCEL

Danışman
Yrd. Doç. Çiler AKINCI

İZMİR-2009

YEMİN METNİ

Sanatta Yeterlik Tezi olarak sunduğum “19. Yüzyıldan Günümüze Fransız Ekolü ve Marcel Moyse’un Dünya Flüt Sanatına Etkileri” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

.../.../.....

Adı SOYADI

İmza

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü' nün/...../..... tarih vesayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisanüstü Öğretim Yönetmeliği'nin maddesine göre Anasanat Dalıöğrencisi'nin konulu tezi/projesi incelenmiş ve aday/...../..... tarihinde, saat' da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini/projesini savunmasından sonra dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin/projenin olduğuna oy ile karar verildi.

BAŞKAN

ÜYE

ÜYE

ÜYE

ÜYE

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ/PROJE VERİ FORMU

Tez/Proje No:

Konu Kodu:

Üniv. Kodu:

- Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tez/Proje Yazarının

Soyadı: Hepyücel

Adı: Ceren

Tezin/Projenin Türkçe Adı: 19. Yüzyıldan Günümüze Fransız Ekolü ve Marcel Moysse'un Dünya Flüt Sanatına Etkileri

Tezin/Projenin Yabancı Dildeki Adı: French Flute School and Marcel Moysse's Influence Over Global Flute Art from 19th Century to Present

Tezin/Projenin Yapıldığı

Üniversitesi: D.E.Ü.

Enstitü: G.S.E. Yıl: 2009

Diğer Kuruluşlar :

Tezin/Projenin Türü:

Yüksek Lisans:

Dili: Türkçe

Doktora:

Sayfa Sayısı: 70

Tıpta Uzmanlık:

Referans Sayısı: 26

Sanatta Yeterlilik:

Tez/Proje Danışmanlarının

Ünvanı: Yrd. Doç.

Adı: Çiler

Soyadı: Akıncı

Türkçe Anahtar Kelimeler:

- 1- Fransız Flüt Ekolü
- 2- Marcel Moysse
- 3- Paul Taffanel
- 4- Böhm Flüt
- 5- Paris Konservatuvarı

İngilizce Anahtar Kelimeler:

- 1- French Flute School
- 2- Marcel Moysse
- 3- Paul Taffanel
- 4- Boehm Flute
- 5- Paris Conservatory

Tarih:

İmza:

Tezimin Erişim Sayfasında Yayınlanmasını İstiyorum

Evet

Hayır

ÖZET

Böhm mekanizmalı gümüş flütün ilk olarak Paris Konservatuvarı'nda resmi olarak kabul edilmesi ve Fransız flüt sanatçıları tarafından kullanılmaya başlanması, bu flütü Fransız flüt ekolünün önemli bir unsuru olarak kabul edilmesini sağlamıştır. Paris Konservatuvarı öğretmenlerinin yazmış olduğu metotlar Böhm mekanizmalı flütün çalışma disipliniyi şekillendirmiştir. Teknik ve müzikal olarak yeni açılımlar sağlayan Böhm mekanizmalı gümüş flütlerin ilk olarak Paris Konservatuvarı'nda resmi olarak kabul edilmesinden sonra kısa süre içerisinde teknik avantajları pekiştiren, flütün müzikal konumunu zenginleştiren birçok eser yazılmış ve bu eserlerin teknik seviyelerine ulaşabilmek için özellikle Paris Konservatuvarı öğretmenlerince çok önemli egzersiz kitapları yayınlanmıştır.

Bu dönemin hemen ardından yine çok hızlı gelişen müzik kayıt endüstrisinin talepleri doğrultusunda bu öğretilerle yetişen ilk öğrencilerin yaptığı kayıtlarla, Böhm mekanizmalı gümüş flüt artık "Fransız Flüt" olarak ün yapmış ve geleneksel tahta flüt tınısından vazgeçemeyen flüt virtüözleri bile kayıt şirketleri tarafından gümüş flüt kullanmaya teşvik edilmişlerdir. Bazı İngiliz ve Alman flüt sanatçılarının bu yeni enstrümanı ve çalış stilini öğrenmek için Fransız flüt sanatçılarıyla çalıştıkları, hatta Fransızca öğrendikleri de bilinmektedir. Gelenekselliğin ön planda olduğu batı müziği kültürü içerisinde, tahta üflemeli enstrümanlar arasında modern yapısına en son ulaşan "flüt"ün ve bu radikal yeniliğin kabul edilmesinde Fransız flüt ekolünün oldukça önemli bir rol oynadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Fransız flüt ekolünün öncüsü kabul edilen Paul Taffanel'in öğrencisi Marcel Moyse, önce Paris Konservatuvarı'nda başlayıp ilerleyen yıllarda Amerika'da sürdürdüğü eğitimlik kariyeri boyunca Amerika, Avrupa ve hatta Asya'dan flüt sanatçıları üzerinde etkili olmuş, öğrencileri de dünyanın birçok yerinde eğitimlik, orkestra sanatçılığı ve solo kariyer yapmışlardır. Moyse'un kariyeri süresince yazmış olduğu yenilikçi egzersizler günümüzde halen flüt eğitiminin temel kaynakları olarak kullanılmaktadır. Moyse'un önerdiği disiplinler yirminci yüzyıldan günümüze flüt sanatçılarının çalışma şekillerini ve eğitimlerini derinden etkilemiş, Paris Konservatuvarı'ndan gelen hem teknik hem de müzikal öğretilerin dünya çapında gelenekselleşmesinde önemli bir rol oynamıştır.

ABSTRACT

The Böhm mechanism silver flute by Paris Conservatory as well as using French flute players have achieved to accept as a primary component of French flute school. Those methods which have been written by Paris Conservatory teachers have shaped working discipline of Böhm mechanism Flutes. As soon as official acceptance of Paris Conservatory such the kind of Böhm mechanism silver flutes which enabled new evaluations, many performances have been written and published quite important exercise books by the teachers of Paris Conservatory in order to reach technical levels of those performances.

After this period Böhm mechanism silver flutes have been builded up a reputation with the records of primary students of this French school according to the demands of musical record industry which has grown up so fast and even some of the flute virtuosos who could not leave from the traditional tone of wooden flutes have been bucked up by record companies. It was well known that some of the English and German flute players have toiled with French flute players to gather this playing style even learned French from them. It has come into existence clearly that the French flute school has featured to reach the radical innovation with its own modern structure as the last instrument inside of woodwinds in the western musical culture which the customs are always standing in the forefront of the same.

Marcel Moyse who was the student of Taffanel has to be known the pioneer of French flute school during his own instructiveness career which has begun in Paris Conservatory as well as preceded in US, Europe even Asia effected on flute players after that his students have maintained on their career as a teacher, performer of orchestra and reputed soloist throughout the world. The exercises written by Moyse during his career are still using as the essential sources of flute training at present days. Further the disciplines suggested by Moyse from the beginning of twentieth century up to this time have being deeply affected on flute players workings as well as studies to become a tradition both in technical and musical.

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın başlıca amacı; günümüze kadar gelişip yenilenerek uzanan Fransız flüt ekolünün kaynaklarını ve ulaştıkları noktaları belirleyerek, ulusal ekol farklılıklarına değişik bir bakış açısı sağlamaktır.

Flüt öğretmenim ve tez danışmanım olarak bilgisi ve dostluğuyla bana her zaman destek olan Yrd. Doç. Çiler Akıncı'ya; görüşleriyle araştırmalarımaya yön veren hocalarım Prof. Tahir Sümer, Prof. Dr. Fırat Kutluk ve Doç. Kerim Güreker'e; görüş ve yorumları için flüt sanatçıları Vanessa Holroyd, Pierre Monthy, Raffaele Trevisani ve Başak Ersöz'e; kaynak araştırmadaki yardımları için Jülide Gündüz, Sonat Sözer ve Sezin Alıcı'ya; tez yazım süresi boyunca yardımları için Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü personeline; İngilizce'den Türkçe'ye yaptıkları çeviriler için Binnaz Güdüm'e ve babam Emir Ali Oray'a; Fransızca'dan Türkçe'ye yaptığı çeviriler için ve tez çalışmamın her aşamasında sabrını ve desteğini benden esirgemeyen eşim Kunt Hepyücel'e ve bütün aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

19. YÜZYILDAN GÜNÜMÜZE FRANSIZ EKOLÜ VE MARCEL MOYSE'UN DÜNYA FLÜT SANATINA ETKİLERİ

YEMİN METNİ	ii
TUTANAK	iii
Y.Ö.K. DÖKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ VERİ FORMU	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	xii
EKLER LİSTESİ	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

FRANSIZ FLÜT EKOLÜNÜN İNCELENMESİ

1.1. Paris Konservatuvarı'nın Tarihi ve Flüt Öğretmenleri	4
1.2. Böhm Mekanizmalı Gümüş Flütün Fransız Ekolündeki Yeri	12
1.3. Fransız Ekolünün Flüt Repertuvarına Etkisi	20
1.4. Görüşmeler	23
1.4.1. Vanessa Holroyd	24
1.4.2. Pierre Monthy	26
1.4.3. Başak Ersöz	28
1.4.4. Raffaele Trevisani	31

İKİNCİ BÖLÜM

MARCEL MOYSE'UN DÜNYA FLÜT SANATINA ETKİLERİ

2.1. Marcel Moyse'un Yaşamı	33
2.2. Marcel Moyse'un Yazdığı Egzersizler ve Öğretmenliği	36

SONUÇ	43
KAYNAKLAR	44
EKLER	50
ÖZGEÇMİŞ	

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1- A. Jolivet'nin <i>Chant de Linos</i> adlı eserinin 69 ile 85. ölçüleri arasındaki kısım	22
Şekil 2- C. Debussy'nin <i>Preludé a l'après-midi d'un faune</i> adlı orkestra eserinin flüt solosu	23
Şekil 3- Marcel Moyse'un <i>Gammes et Arpeges</i> adlı kitabında yer alan egzersiz	41
Şekil 4- Marcel Moyse'un <i>Gammes et Arpeges</i> adlı kitabında yer alan egzersiz	41

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1- Paul Taffanel	7
Fotoğraf 2- Quantz tipi barok dönem flüt	14
Fotoğraf 3- Meyer flüt	15
Fotoğraf 4- Ziegler flüt	15
Fotoğraf 5- Charles Nicholson'un gümüş perdeli ağaç flütü	17
Fotoğraf 6- Marcel Moyse	33

EKLER LİSTESİ

- EK 1- *Traversières* adlı flüt dergisinde Fransız flüt virtüözü Emmanuel Pahud ile yapılan görüşme 50
- EK 2- Paris Konservatuarı öğretmenleri ve yetiştirdiği başlıca öğrencilerinin soy ağacı 52
- EK 3- Paul Taffanel'in kuruculuğunu yaptığı *Société musique de Chambre pour Instrumenta a Vent* (Üflemeli Çalgılar Oda Müziği Derneği)'nde 1879 -1893 yılları arasında ilk seslendirilişleri gerçekleştirilen eserlerin listesi 53
- EK 4- Birinci bölümde görüşme yapılan flüt sanatçılarının kısa özgeçmişleri 56
- EK 5- Marcel Moyse'un flüt için yazdığı, düzenlediği ve flüte uyarladığı egzersiz kitaplarının listesi 58
- EK 6- Marcel Moyse'un öğrencilerinin ve çalışmış oldukları kurumların listesi
- EK 7- Terimler Sözlüğü

GİRİŞ

Ulusal kökenli müzikal yaklaşımların ve bu yaklaşımların enstrümanlara olan yansımalarının, yirminci yüzyılın başlarında çok uluslu bir yapıya kaymış olan müzik çevrelerinde zamanla farklılıklarını kaybederek bir bütünleşmeye gittiği düşünüldüğünde, söz konusu öğreti ve geleneklerin hangi yollarla nerelere kadar ulaştığı ve modern flüt sanatını ne şekilde etkilediği bir merak konusu olmuştur.

Yirminci yüzyılın başlarında, Paris Konservatuvarı çevresinde ortaya çıkan yenilikçi öğretilerin olgunlaşarak kabul görmeye başladığı dönemde, resmi olarak Böhm mekanizmalı gümüş flütle eğitim almış ilk flüt sanatçısı olan Paul Taffanel'in öğrencisi Marcel Moyse Paris Konservatuvarı'nda flüt öğretmeni olmuştur. Orkestra deneyimi ve solo flüt kayıtları bulunan Moyse, İkinci Dünya Savaşı'nın etkilerinden uzaklaşmak için Amerika'ya yerleşmiş ve burada Fransız flüt ekolü doğrultusunda farklı ülkelerden çok sayıda flüt sanatçısı yetiştirmiştir. Öğrencilerinin birçoğu ülkelerinde önemli orkestralarda çalmanın yanı sıra, solo kariyer ve öğretmenlik de yapmışlardır. Etkileşimin başlangıç noktası tam olarak bu döneme rastlamaktadır.

Bu tez çalışmasının birinci bölümünde Fransız ekolüyle flüt çalış biçimi, Paris Konservatuvarı'nın tarihi ve Paris Konservatuvarı flüt öğretmenlerinin yazmış olduğu metotlar ve eserler incelenmiştir. Paris Konservatuvarı flüt öğretmenleri ve onların yetiştirdikleri dünyaca ünlü flüt virtüözlerinin öğrenci-öğretmen ilişkisi bir soy ağacı oluşturularak açıklanmıştır. Böhm flütün Paris Konservatuvarı'nda resmi olarak öğretilmeye başlandığı yıllarda Almanya ve İngiltere'de kullanılmakta olan flütler ve ilerleyen yıllarda Böhm mekanizmalı gümüş flütlerin bu ülkelerde kabul görme süreci incelenmiştir. Fransız flüt ekolünden etkilenmiş farklı ülkelerden flüt sanatçılarıyla görüşmeler yapılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise yirminci yüzyılda Amerika'da flüt öğretmenliği yapmış olan Fransız flüt sanatçısı Marcel Moyse'un yaşamı incelenmiş; çalıcılığı, yazdığı egzersizleri ve farklı ülkelerden yetiştirmiş olduğu öğrencilerinin hangi sanat kurumlarında çalıştıkları araştırılarak bu ekolün yaygınlaşmasındaki etkisi ortaya konulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

FRANSIZ FLÜT EKOLÜNÜN İNCELENMESİ

Fransız flüt ekolü, “zarafet, çekicilik ve Ravel’in eserlerinde yakaladığı berraklık”¹ gibi özelliklerle de tanımlanmaktadır. Ann McCutchan, Fransız flüt çalış biçiminin ana özelliklerini; “Monet’nin “Su Zambakları” adlı eserindeki gibi kolayca seçilebilir fakat değişik biçimlerde algılanabilir” olarak yorumlamaktadır.²

Fransız flüt ekolünü benimseyen flütçüler, dudaklarını yukarı doğru gülümser gibi germeden, üst dudağın rahat ve kontrolün dudak kenarlarında olduğu bir pozisyonla çalmaktadırlar. Üst dudağın gergin olmaması, hava deliğinin şeklini ve büyüklüğünü değiştirerek farklı ton renkleri elde etmek için önemlidir.

Vibratonun kullanılış biçimi Fransız flüt ekolünün belirgin bir unsurudur. Paris Konservatuvarı’ndan doğan Fransız stili vibratonun önceki dönemlerde yaygın olan, tril gibi sesi süslemek amaçlı kullanılan vibratodan farkı, şarkı söyler gibi doğal ve anlatılmak istenen etkiye göre derinliği ve hızı değişkenlik gösteren bir yapıda olmasıdır. “Taffanel, vibratonun doğal, hafif ve değişken bir şekilde kullanılmasından yanaydı.”³ Günümüzde vibrato, tonun ve yorumun değişkenlik gösteren bir öğesi olarak kullanılmaktadır.

Fransız flüt ekolünün diğer bir özelliği de artikülasyon tekniği olarak kabul edilmekte ve artikülasyonların kaynağı Fransızcanın fonetiği ile ilişkilendirilmektedir. Fransızca’da sonu “t” harfi ile biten kelimelerin erkek-dişi ayrımının, “t” harfinin arkasından gelen ve küçük bir “ö” sesi olarak duyulan “e” harfi ile yapılması buna örnek olarak gösterilebilir. Örneğin; Fransızcada erkek sanatçı “artist” olarak yazılmakta “artist” olarak okunmakta, bayan sanatçı ise “artiste” olarak yazılmakta, “atist(ö)” olarak okunmaktadır. “Flutist” ve “flutiste” kelimeleri de bu duruma farklı bir örnek olarak gösterilebilir. Dilin ucuyla verilen bu ayrım, flüt çalarken zarif ve akıcı bir artikülasyon tekniği için doğal bir avantaj sağlamaktadır. Buna karşıt olarak; özellikle İngilizce dilinde “t” harfi belirgin olarak vurgulanmamaktadır.

¹ Nancy Andrew, Ann McCutchan, **Marcel Moyse and the French School of Flute Playing**, The Marcel Moyse Society Newsletter, Vol. 12, 2000-2001, 8 s.

² Ann McCutchan, **Marcel Moyse Voice of Flute**, Amadeus Pres, Oregon, 1994, 47 s.

³ Ardal Powell, **The Flute**, Yale University Press, 2002, 220 s.

Örneğin; “little” kelimesi “lidıl” olarak, “listen” kelimesi “lisın” olarak duyulmaktadır. İngiliz flütçü Geoffrey Gilbert, Fransız tarzı artikülasyonun avantajlarını “*Fransızların “T” harfi, çalıcıya dilinin ucu ile daha temiz ve zarif bir etki yakalamasını sağlar.*” sözleriyle örneklemiştir.⁴ Emmanuel Pahud, Fransızların artikülasyon konusundaki avantajlarını, Traversières adlı flüt dergisinde, Pasgal Gresset’in kendisiyle yaptığı görüşmede şöyle açıklamaktadır:

“*Almanlar ve İngilizler, Fransızların kullandığı “tu-ku tu-ku” artikülasyonunu yapamıyorlar. Bu Fransız dilinin bir avantajıdır. Bir İtalyan eseri çalarken İtalyanca konuşuyormuş gibi düşünerek artikülasyonların esere uyumlu olmasını sağlamaya çalışıyorum. Ayrıca bir flütten elde edilebilecek farklı ton anlayışlarıyla birçok farklı “fantezi” geliştirebiliriz.*”⁵

Marcel Moyses’a göre Fransız flüt ekolünün artikülasyon tekniğinin belirginliği, Fransızca dilinin fonetiği ve bu dile özel sesleri çıkarış biçimiyle ilgilidir. Moyses bu görüşünü şöyle açıklamaktadır: “*Fransızca konuşmak için ağızın ve dilin aldığı doğal pozisyon, zaten flütten ton çıkarmak için ağızın aldığı pozisyonudur.*”⁶

Paris Konservatuvarı flüt öğretmenlerinden Michel Debost’a göre “*Fransız flüt ekolü, flüt çalmanın temellerinin sistemli bir biçimde öğretilişinden ibarettir.*”⁷ Emmanuel Pahud, Paris Konservatuvarı flüt öğretmenleri tarafından yazılmış flüt metotları ve egzersizlerinin önemini “*Bu stille yetişenlerin teknik ve virtüöziteye dayalı bir çalışma programını takip etmeleri, Fransız ekolünü flütün ekolü haline getirdi.*”⁸ sözüyle vurgulamaktadır.

Paris Konservatuvarı’ndaki flüt öğretmenlerinin Böhm mekanizmalı gümüş flütlerin çalışma disiplini için yazmış oldukları ilk metotlar, ilerleyen zaman içerisinde Böhm mekanizmalı gümüş flütlerin yaygınlaşmasıyla, diğer ülkelerdeki flüt eğitimcileri ve sanatçıları tarafından da benimsenmiştir. Bunlardan, Henri Altes’in yazdığı *Methodes grande pour la Flute*; Philippe Gaubert’in öğretmeni Paul Taffanel’in bıraktığı ders notları ve flüt egzersizlerine kendi yazdığı egzersizleri de ekleyerek yazdığı *Methodes complete de Flute*;

⁴ S. Angeleita Floyd, **The Gilbert Legacy, Methods, Exercises and Techniques for the Flutist**, Winzer Press, 1990, 103 s.

⁵ Pascal Gresset, **Une Interview avec Emmanuel Pahud**, Traversières, no:72, 2002, 15 s. (Görüşme Ek 1’de yer almaktadır.)

⁶ McCuttan, **a.g.e.**, 48 s.

⁷ Michel Debost, **The Simple Flute : From A to Z**, Oxford University Press, 2002, 175 s.

⁸ Gresset, **a.g.e.**, 12 s.

Marcel Moyse'un *Enseignement complete de la flute* adlı kitapları günümüzde hala birçok flüt sanatçısı ve eğitmeni tarafından kullanılmaktadır.

“Eğer iyice incelersek bütün dünyada kullanılan metodlar Taffanel, Gaubert ve Moyse'un metotları. Bu bir rastlantı değil. Altını çizmek isterim ki "teknik", ton ve artikülasyon tekniklerini de kapsar. Bence Fransız Ekolünün etkisi yalnızca ton anlayışı değil, aynı zamanda teknik ustalık ve virtüözitedir.”⁹

1.1. Paris Konservatuvarı'nın Tarihi ve Flüt Öğretmenleri

Paris Konservatuvarı dünyada halen varolan en eski müzik okulu olup şöhretli tarihi boyunca Fransa ve Avrupa'nın diğer yerlerinde profesyonel kariyerlerini sürdüren önde gelen sayısız müzisyene devlet destekli eğitim vermiş bir kurumdur. Kurucularının temel prensiplerinin aynı kalması ve zamanımıza kadar başarıyla sürdürülmesi, kurumun dünya çapındaki tüm konservatuvarlarca bir model olarak kabul edilmesini sağlamıştır. Bu enstitünün uzun zamandan beri sürdürülen *Concours du Prix* adı verilen yarışma geleneği, öğrencilerin yıllık ödüller veya bitirme sınavlarından önce, halk ve bir jüri önünde performans sergilemeleridir. Jüri, konservatuvar müdürünün önderliğinde, okul dışından sekiz veya dokuz profesörden oluşmaktadır. Jüri üyeleri kendi öğrencilerinin değerlendirmelerine katılmamaktadırlar.

Konservatuvarın ilk yıllarında, flüt için seçilen eserler, genelde okuldaki flüt profesörleri tarafından yazılmakta ve yarışmadan dört hafta önce dağıtılmaktaydı. Bu şekilde öğrencinin aldığı zorunlu eseri (*morceau impose*) kısa sürede deşifre edip, çalabilme kabiliyeti de değerlendirilmekteydi. 1876 yılından sonra, yarışmada çalınacak eserlere jürinin seçtiği esere ek olarak ayrı bir deşifre parçası da eklenmiştir. Günümüzde ise öğrenciler, bir barok dönem eseri, bir klasik dönem eseri, bir çağdaş dönem eseri ve bir *morceau impose* parçasından oluşan programla yarışmaktadırlar. Değerlendirilme sonucunda kazanan öğrenci, diplomayla beraber verilen “Premier Prix” (Birincilik ödülü) ile ödüllendirilmektedir. Birincilik ve ikincilik kazanan öğrencilere gümüş ve bronz madalyanın yanı sıra para ödülü veya çalgı verilmektedir.

⁹ Gresset, a.g.e., 12 s.

Bir müzisyen için çok önemli bir dönüm noktası olan Premier Prix, büyük bir prestijin yanı sıra profesyonel kariyer için yeni kapıların açılmasında da önemli bir rol oynamaktadır.

Paris Konservatuvarının temelleri XIV. Louis tarafından 28 Haziran 1669 tarihinde kurulan *École Royale de Chant* Kraliyet Şan Okulu'na dayanmaktadır. Bu okul, Fransız İhtilalinin ardından 1793 yılında ordunun müzik akademisi olmuştur. Akademinin *Garde Nationale* adlı orkestrasının başına, yeni kurulmuş olan cumhuriyetin ulusal muhafızlarının çocuklarına müzik öğretmek üzere, zamanın ünlü bir flüt ve fagot solisti olan François Devienne (1759-1803) getirilmiştir. Akademi, iki yıl sonra *Gratuide de la Garde Nationale* adını alarak resmi bir müzik okulu olmuştur. 1795 yılında okulun adı *Conservatoire Nationale Supérieur de Musique* olarak değiştirilmiş, 1796 yılının ekim ayında üç yüz elli öğrenciyle öğrenime başlamıştır. François Devienne okulun yöneticisi ve flüt profesörü olarak 1803 tarihinde ölene kadar görevini sürdürmüştür.¹⁰ François Devienne'in 1794 senesinde yayınlanan *Nouvelle Méthode théorique et pratique pour la flute* (Yeni Teorik ve Pratik Flüt Metodu) adlı kitabı, 1790'ların kolay ton egzersizleriyle başlayıp gittikçe zorlaşan gamlar, arpejler, aralıklar ve parmak egzersizleriyle devam eden yeni öğretim tekniğinin ilk örneklerindedir. Devienne'in metodu Fransızca ve Almanca olarak yayınlanmış ve daha sonra otuz farklı edisyonu basılmıştır.¹¹

On sekizinci yüzyılda, Paris Konservatuvarı'nda, Devienne ile birlikte diğer flüt eğitmenleri, Antonie Hugot (1759-1803), Johan Georg Wunderlich (1755-1819), Nicolas Duverner, Jacques Schneitzhoeffter (1754-1829) dir.

1795 yılından 1803 yılına kadar konservatuvarda flüt öğretmenliği yapmış olan Antonie Hugot'un ölümü nedeniyle tamamlayamadığı, *Méthode de flute* adlı flüt metodu, Johan Georg Wunderlich tarafından düzenlenmiş ve 1804 yılında yayınlanmıştır. Bu metot, 1807 yılında A.E. Müller tarafından Fransızca ve Almanca olarak düzenlenip yayınlanmıştır. Daha sonra Paris, Leipzig, Hamburg, Berlin, Mainz, Münih ve Floransa'da yüz yıl içinde on iki farklı düzenlemesi oluşturulmuştur.¹² Wunderlich ayrıca 1815 yılında *Principes pour la flute* adlı flüt metodunu tamamlamıştır.

¹⁰ Paris Konservatuvarı öğretmenlerinin ve onların yetiştirdiği dünyada tanınmış başlıca öğrencilerinin yer aldığı soy ağacı Ek 2'de yer almaktadır.

¹¹ Powell, **a.g.e.**, 211 s.

¹² **y.a.g.e.**

Paris'te önemli bir flüt virtüözü ve flüt yapımcısı olan Jean Louis Tulou, 1829 yılında konservatuvara flüt profesörü olmuştur. 1832 yılında flüt yapımcısı Jacques Nonon ile birlikte kurdukları atölyede, konservatuvara enstrüman üretmeye başlamışlardır. Tulou, Alman flüt yapımcısı Theobald Böhm'ün 1847 yılında geliştirdiği yeni mekanizmaya; parmakların gövdedeki deliklere temas etmemesi sonucunda, mekanizmanın flütü geleneksel tınısından uzaklaştırdığını savunarak karşı çıkmıştır. Böhm'ün geliştirdiği mekanizmaya alternatif olarak, o dönemde Paris Konservatuvarı'nda kullanılmakta olan sekiz perdeli flüte yardımcı perdeler ekleyerek, *Flute Perfectionnée* olarak adlandırdığı on iki perdeli flütü geliştirmiştir. Tulou, 1835 yılında, *Method' de flute* adlı flüt metodunu tamamlamıştır. Tulou 1859 yılında emekli olana kadar Paris Konservatuvarı'nda Böhm mekanizmalı flüt kabul edilmemiştir.

Jean Louis Tulou emekli olduktan sonra yerini alan Louis Dorus, Paris Konservatuvarı'nda Böhm mekanizmalı gümüş flütü resmi olarak öğreten ilk flüt eğitmeni olmuştur.¹³ 1860 yılından itibaren Dorus'la birlikte sınavlarda Lindpainter, Böhm, Reissiger, Briccaldi, Tulou ve Altes'in eserleri çalınmaya başlanmıştır. Aynı yıl, iki senedir Dorus'un öğrencisi olan Paul Taffanel, Böhm mekanizmalı gümüş flütü *Premier Prix* ödülünü kazanmıştır. Ayrıca Dorus, *L'étude de la nouvelle flute* adlı flüt metodunu yazmıştır.

1868 yılında Paris Konservatuvarı'nda flüt eğitmeni olan Henri Altés de, Louis Dorus gibi tahta flütten Böhm mekanizmalı gümüş flüte öğrencilik yıllarından sonra geçmiştir. Paris Konservatuvarı'nda, Böhm mekanizmalı gümüş flüte öğrencilik yıllarından sonra geçen en son flüt öğretmeni Henri Altés olmuştur. Altes, flüt için yazdığı solo eserlerin yanı sıra, günümüzde halen kullanılmakta olan *Grand Method'u* 1880-1906 yılları arasında yazmıştır. Bu metot, Böhm mekanizmalı flüt için yazılmış en eski metotlardan biridir ve döneminin flüt metotlarından en önemli farkı; içinde entonasyona yönelik alternatif parmak pozisyonlarının gösterildiği bir bölümün yer almasıdır. 1893 yılına kadar Paris Konservatuvarı'nda flüt öğretmenliği yapmış olan Henri Altes'in öğrencilerinden Leopold Lafleurence ve Adolphe Hennebains, daha sonra konservatuvarda flüt öğretmeni olmuşlardır. Georges Barére ise New York Senfoni Orkestrası'nda flüt sanatçılığı ve Juilliard Müzik Okulu'nda flüt öğretmenliği yapmıştır. Barére Fransız ekolünün Amerika'da yaygınlaşmasında önemli rol oynamıştır.

¹³ Colgin, **The Paris Conservatoire concours tradition and the solos de concours for flute 1955-1990**, D.M.A Thesis, The University of Texas, 1992, 35 s.

On dokuzuncu yüzyılda, Paris Konservatuvarı'nda otuz bir sene çalışmış olan Jean-Louis Tulou ve yirmi beş sene çalışmış olan Henri Altes, en etkili olmuş flüt öğretmenleridir. Her iki öğretmen de sene sonu yarışmalarında seslendirilen (Concour du Prix) eserler bestelemiş, flüt eğitimine yönelik egzersiz kitapları yazmışlardır.

1823 yılında, Paris Konservatuvarı'nda flüt öğretmeni olan Claude-Paul Taffanel (1844-1908) (Fotoğraf 1), “modern Fransız flüt ekolünün öncüsü” olarak görülmektedir.¹⁴ Paris Konservatuvarında flüt eğitimine Böhm mekanizmalı gümüş flüt ile başlamış olan ilk flüt öğretmenidir. 1860 yılında, on altı yaşındayken, Louis Dorus'un öğrencisi olduğu dönemde *Premier Prix* ödülünü kazanmıştır. Ayrıca, 1862 yılında müzik teorisi, 1865 yılında kontrpuan ve füg dallarında da ödüller almıştır. 1864 ve 1865 yıllarında Altes'in ardından *Société des Concert* ve Opera Orkestrası'nda flüt sanatçısı olarak çalışmıştır.

Fotoğraf 1 Paul Taffanel¹⁵

1872 yılında, Paul Taffanel, üflemeli ve yaylı beşli için kurduğu *Société Classique*, 1879 yılında *Société musique de Chambre pour Instruments au Vent* (Üflemeli Çalgılar Oda Müziği Derneği) olmuştur. Bu dernek çatısı altında, 1893 yılına kadar dönemin bestecilerinin eserlerinden oluşan repertuarıyla yılda altı konser verilmiştir.

¹⁴ Philipp Bate, **Claude-Paul Taffanel**, The New Grove Dictionary of Music And Musicians, 6th. ed. , 1980, 521 s.

¹⁵ Claude Dorgeulle, **The French Flute School 1860-1950**, The Chaucer Press, 1986, 19s.

Paul Taffanel, bu orkestrayla 1980 yılında Leipzig'de, 1891 yılında Basel'de solo konserler vermiş, barok müziğe olan ilgisi doğrultusunda verdiği konserlerde viyola de gamba ve çembaloyla birlikte barok eserleri Böhm mekanizmalı gümüş flüt ile seslendirmiştir.

Paul Taffanel'in 1893 yılında Paris Konservatuvarı'na flüt öğretmeni olmasıyla flüt eğitiminde önemli değişiklikler olmuştur. 1860 yılından 1893 yılına kadar, sene sonu sınavlarında ağırlıklı olarak Altes'in ve Tulou'nun solo eserleri çalınmaktaydı. Taffanel'in öğretmenliği döneminde ise Fauré, Chaminade ve Enesco gibi dönemin bestecilerinin Böhm mekanizmalı gümüş flütün teknik özelliklerini de ön plana çıkartan eserleri çalınmaya başlanmıştır.

Taffanel'in öğretmenliği dönemindeki en belirgin değişiklik; birebir çalgı dersleri yapılmaya başlanmış olmasıdır. Taffanel'in başlıca öğrencileri, Philippe Gaubert, Gaston Blanquart, Marcel Moyse, Georges Laurent, Georges Barère, Pierre Deschamps ve Georges Delange'dir.

Paul Taffanel'in öğrencisi Louis Fleury, PaulTaffanel'in önceliklerini şöyle özetler:

*"Ona göre bir flütçünün önceliği iyi sese ulaşmaktır. Sesin hacmi (volume) önemli değildir, esas önemli olan tonun kalitesidir. Tonun kalitesini ön plana çıkarmayan her teknik geçerliliğini yitirmiştir."*¹⁶

Paul Taffanel *Encyclopaedia of Music and Dictionary of the Conservatory* için yazmaya başladığı makaleyi ve *Complete Flute Method* adlı flüt metodunu, ölümü nedeniyle tamamlayamamıştır.

Makale, öğrencilerinden Louis Fleury tarafından, flüt metodu da Philippe Gaubert tarafından sonradan tamamlanmıştır. Taffanel'in flüt metodu, Böhm mekanizmalı gümüş flütün eğitim sistemine getirdiği en önemli yeniliklerdendir. *"Bu metot, stil ve orkestra parçaları olarak kısımlara ayrılmış ilk konservatuvar metodudur."*¹⁷

¹⁶ Dorgeulle, a.g.e., 16 s.

¹⁷ Nancy Toff, **The Flute Book**, Oxford Universty Press, 1996, 253 s.

Complete Flute Method adlı flüt metodu sekiz bölümden oluşmaktadır:

1. Notions Préliminaires (Genel Teknik)
2. Des Signes d'Agrément (Süslemeler)
3. Des Coups de Langue (Dil Tekniği)
4. Grand Exercices Journaliers de Mécanisme (Günlük Çalışmalar)
5. Vingt-Quatre Etudes Progressives (Yirmi Dört Geliştirici Etüt)
6. Twelve Studies for Virtuosity (On İki Virtüözite Çalışma)
7. Du Style (Stil)
8. Trait Difficilies (Zor Pasajlar)¹⁸

1908 yılında Paul Taffanel'in ölümünün ardından, üç yıldır Taffanel'in asistanlığını yapan Adolphe Hennebains (1862-1914) Paris Konservatuvarı'na, flüt öğretmeni olarak seçilmiştir. Hennebains, Paris Konservatuvarı'na on altı yaşındayken Henri Altes'in öğrencisi olarak girmiş ve daha sonra Taffanel'in öğrencisi olmuştur. Taffanel'in "en iyi öğrencisi" olarak nitelendirdiği Hennebains 1880 yılında *Premier Prix* ödülünü kazanmıştır. Taffanel'in ardından, Lamoureux Orkestrası ve Paris Operası'nda flüt sanatçısı olarak çalışmıştır. Hennebains'in öğrencileri arasında, Marcel Moyse, George Laurent, Joseph Rampal (Jean Pierre Rampal'in babası) ve René Le Roy gibi flüt virtüözleri yer almaktadır.

1915 ile 1919 yılları arasında, Paris Konservatuvarı'nda flüt öğretmenliği yapmış olan Leopold Jean-Baptiste Lafleurence'in flüt çalışmalarını Paul Taffanel'den özel ders alarak sürdürdüğü bilinmektedir.¹⁹ Lafleurence, *Société des Concerts du Conservatoire*, Paris Operası ve Lamoureux Orkestralarında flüt sanatçılığı yapmıştır. Rene Le Roy ve Joseph Rampal, Leopold Lafleurence'in başlıca öğrencileri arasındadır.

Philippe Gaubert (1879-1941), Hennebains'in ardından 1919 yılında konservatuvarda flüt öğretmenliği yapmaya başlamıştır.

¹⁸ Paul Taffanel & Philippe Gaubert, **Complete Flute Method**, Alphonse Leduc & Co., 1958

¹⁹ Dorgeuille, **a.g.e.**, 33 s.

Gaubert, 1890 yılında Paul Taffanel'in öğrencisi olmuş, 1894 yılında Paris Konservatuvarı'nda flüt dalında birincilik ödülü (Premier Prix) kazanmıştır. Aynı okulda bestecilik eğitimi de almış olan sanatçı, 1903 yılında füg dalında birincilik ve Büyük Roma Bestecilik Yarışması'nda ikincilik ödülü kazanmıştır. 1897 yılında flüt sanatçısı olarak Paris Operası'nda çalışmaya başlayan Gaubert, 1919'da orkestranın şefliğini yapmaya başlamış ve 1931 senesinde orkestranın müzik yönetmeni olana kadar bu görevini devam ettirmiştir. Sanatçı aynı zamanda, 1919 ile 1938 yılları arasında, *Orchestre de la Société des Concerts*'in de şefliğini yapmıştır.

Philippe Gaubert, besteci olarak çeşitli formlarda eserler yazmıştır. Flüt için bestelediği eserler yirminci yüzyılın başlarında, Paris Konservatuvarı'nda sene sonu yarışma parçası olarak seslendirilmeye başlanmıştır. 1923 yılında, Paul Taffanel'in bıraktığı notlara ve flüt egzersizlerine kendi yazdığı egzersizleri de ekleyerek düzenlediği *Metode complete de la Flute* adlı flüt metodunu yayınlamıştır. Louis Moyses, Fernand Dufrene, René le Roy ve Robert Hériché yetiştirdiği öğrencileri arasındadır.²⁰

1932 yılında emekli olan Philippe Gaubert'in yerini Marcel Moyses almıştır. Daha sonraki yıllarda Amerika'ya yerleşen Marcel Moyses, flüt için yazdığı egzersiz kitapları, yetiştirdiği öğrencileri ve düzenlediği uluslararası flüt ustalık sınıflarıyla yirminci yüzyılda, özellikle Avrupa ve Amerika'daki flüt sanatçıları en çok etkileyen flüt virtüözü ve eğitmeni olmuştur.

Marcel Moyses'un, İkinci Dünya Savaşı sebebiyle 1941 yılında Avrupa'yı terk edip Amerika'ya yerleşmesinin ardından, Gaston Crunelle (1898-1990) Paris Konservatuvarı'nda flüt öğretmenliği yapmaya başlamıştır. Gaston Crunelle, Paris Konservatuvarı'nda Philippe Gaubert ile çalışmış ve 1919 yılında *Premier Prix* ödülünü kazanmıştır. Avrupa'da oda müziği turneleri yapmıştır. 1933 ile 1964 yılları arasında, *Théâtre National l'Opéra-Comique* (ulusal komik-opera tiyatrosu) ve *Association des Concerts Pasedeloup* orkestrasında flüt sanatçılığı yapmıştır.

1941 yılından 1969'a kadar Paris Konservatuvarı'nda öğretmenlik yapmış olan Crunelle'in öğrencileri arasında Jean-Pierre Rampal, Michel Debost, James Galway,

²⁰ Kathleen Roberta Cook, **the Paris Conservatory and "Solos de Concours" for flute, 1900-1955**, DMA Thesis, University of Wisconsin- Madison, 1991, 39 s.

Raymond Guiot, Maxence Larrieu ve Pierre-Yves Artaud gibi dünyaca tanınmış flüt virtüözleri yer almaktadır. Gaston Crunelle için birçok flüt eseri yazılmıştır.

1969 yılında, Caston Crunelle'in ardından, Paris Konservatuvarı'nda, Jean-Pierre Rampal (1922- 2000) flüt öğretmeni olmuştur. Flüt çalışmalarına Marsilya Konservatuvarı'nda babası Joseph Rampal ile başlayan Jean-Pierre Rampal, 1939 yılında, Paris Konservatuvarı'nın sınavlarını kazanarak henüz başladığı tıp eğitimini bırakmıştır. Paris Konservatuvarı'nda Gaston Crunelle'in öğrencisi olarak beş yıllık bir eğitimin ardından 1944 yılında Premier Prix Ödülünü kazanmıştır. 1981 yılına kadar Paris Konservatuvarı'nda flüt öğretmenliği yapmış olan Jean-Pierre Rampal, yirminci yüzyılda, bir yorumcu olarak, Fransız flüt ekolünün dünyada yaygınlaşmasında önemli bir rol oynamıştır. Rampal, piyano ve keman virtüözleri gibi konser solisti olarak kariyer yapan ilk flüt virtüözüdür. Yaşadığı dönemdeki flüt virtüözleri arasında, besteciler tarafından adına en çok eser yazılan Rampal olmuştur.²¹ Dört yüze yakın kaydı bulunan Jean-Pierre Rampal, bugüne kadar en çok kayıt yapmış klasik müzik sanatçısı olarak kabul edilmiştir. Rampal, birçok bilinmeyen flüt eserini ortaya çıkarmış ve kaydını gerçekleştirmiştir.

1977 yılında, Paris Konservatuvarı'nda öğrenci sayısının artmasıyla birlikte ikinci bir flüt sınıfı oluşturulmuştur. Allain Marion (1938-1998) flüt öğretmenliği yapmaya başlamıştır. Allain Marion, flüt çalışmalarına dokuz yaşındayken, Marsilya Konservatuvarı'nda Joseph Rampal ile başlamıştır. Henüz on dört yaşındayken konservatuvarın sene sonu yarışmasında birinci olmuştur. Marion, Paris Konservatuvarı'nın giriş sınavlarında başarısız olmuş fakat daha sonra flüt çalışmalarını Jean Pierre Rampal ile özel olarak sürdürmüştür. 1961 yılında, Cenova Uluslararası Müzik Yarışmasında birincilik ödülü kazanmış ve ardından *Jenusse Musicale de France* ve *l'Orchestre de Chambre de Radio France* solisti olarak kariyerine başlamış, daha sonraki yıllarda Paris Operası'nda orkestra sanatçısı olarak da çalışmıştır. Paris Konservatuvarı'nda Pierre Boulez, Luciano Berio ve Karlheinz Stockhausen'in flüt eserleri, ilk olarak Allain Marion'un öğretmenlik yaptığı dönemde çalışılmıştır.²²

1981 yılında, J.P.Rampal'in flüt öğretmenliğini bırakmasıyla, Michel Debost Paris Konservatuvarı'nda flüt öğretmeni olmuştur. Michel Debost, Flüt çalmaya on yaşındayken başlamış, 1952 yılında, on sekiz yaşındayken Paris Konservatuvarı'na girerek Caston

²¹ Colgin, **a.g.e.**, 47 s.

²² **y.a.g.e.**, 48 s.

Crunelle'in öğrencisi olmuştur. İki yıllık bir çalışmanın ardından, 1954 yılında flüt ve oda müziği dallarında birincilik ödülleri alarak konservatuvardan mezun olmuştur. 1954 ile 1967 yılları arasında, başta Moskova, Cenova ve Prag olmak üzere birçok ülkede uluslararası yarışmalarda ödüller kazanmıştır. 1962 yılından itibaren, ilk olarak *Orchestre de la Société de Concerts du Conservatoire* olarak bilinen, daha sonra ismi *Orchestre de Paris* olarak değiştirilen orkestrada flüt sanatçılığı yapmıştır. Çeşitli Avrupa orkestraları ile turneler yapmış, ellinin üzerinde solo ve oda müziği kaydı gerçekleştirmiştir. 1989 yılında, Oberlin Konservatuvarı'ndan aldığı teklif ile Paris Konservatuvarı'ndan istifa ederek Ohio'ya yerleşmiştir. Debost, Amerika'da yayınlanan "Flute Talk" adlı flüt dergisinin editörlüğünü yapmakta, öğretme ve performans üzerine makaleler yazmaktadır.

1989 yılında, Michel Debost'un istifasının ardından, Debost'un yerini Pierre Yves Artaud (1946-) almıştır. Pierre Yves Artaud, Paris Konservatuvarı'nda Gaston Crunelle ile flüt çalışmıştır. Oda müziği ve flüt dallarında Premier Prix kazanmıştır. Artaud, yirminci yüzyılda, özellikle dönemin eserlerinden oluşan kayıtlarıyla beğeni toplamıştır. 1982 yılında, *Interpretation of Modern French Music* başlıklı çalışmasıyla, SACEM (Society of Authors, Composers and Editors of Music) tarafından ödüle layık görülmüştür. Ayrıca *French Prix du Disque* ödülünü de kazanmıştır. Sanatçı, 1980 yılında yayınladığı *Flutes au Present* ve 1986 yılında yayınladığı *La flute* adlı kitaplarında yirminci yüzyıl flüt çalış teknikleriyle ilgili geniş bilgiler vermektedir.²³

1.2. Böhm Mekanizmalı Gümüş Flütün Fransız Ekolündeki Yeri

Flüt çalış stillerinin, ülkeden ülkeye farklılık göstermesinin başlıca sebebi, değişik ülkelerdeki flütlerin mekanizmalarının ve yapıldıkları maddelerin farklılığı olarak görülmektedir. Avrupa'da, on sekizinci yüzyılın sonlarında, çoğunlukla abanoz, fildişi veya şimşirden yapılmış, pirinç veya gümüş perdelere sahip flütler kullanılmaktaydı.

On dokuzuncu yüzyılın ortalarında Alman flüt yapımcısı Theobald Böhm, flütte her perdenin ayrı ayrı, bağımsız bir şekilde açılabilmesi için bir mekanizma geliştirmiş, 1847 yılında patentini almıştır. Böhm'ün geliştirdiği mekanizma dönemin ağaç gövdeli flütleri

²³ Cook, a.g.e., 50-51 s.

üzerinde kullanılmaya başlanmıştır. Aynı yıl, Fransız flüt yapımcısı Louis Lot, bu mekanizmayı Böhm'ün lisansıyla kullanarak gümüş gövdeli flütü geliştirmiştir.

Alman flüt yapımcısı Theobald Böhm'ün flüt için geliştirdiği mekanizma 1850 yılında Leipzig'de, 1851 yılında Londra'da, 1855 yılında Paris'te çeşitli yarışmalarda ödüllere layık görülmüştür. Böhm, geliştirdiği mekanizmanın akustik ve teknik özelliklerini ele alan *Die Flöte und das Flötenspiel* (Flüt ve Flüt Çalma) adlı makalesini 1871 yılında yayınlamıştır.²⁴

Böhm'ün yeni mekanizmayı geliştirme aşamasındaki ilk hedefi ton deliklerini olabildiğince büyütmezdır. Ayrıca ton deliklerini parmakların yetişebileceği yerlere değil, akustik olarak olması gereken yerlere yerleştirmiştir. Ton deliklerini parmakların yetişemeyeceği yerlere koyması sonucunda, bir parmakla birden fazla perdenin kapatılabildiği mekanizmayı geliştirmek zorunda kalmıştır. Geliştirilen mekanizmayla aynı zamanda ellerin duruşunun en rahat pozisyonda sabitlenmesi de amaçlanmıştır. Böylece parmakların daha hızlı ve daha rahat hareket edebilmesi sağlanmıştır.

On yedinci ve on sekizinci yüzyıllarda Christopher Denner, Joachim Quantz ve Johann George Tromlitz gibi önemli flüt yapımcılarının ürettikleri flütlerin yapıları ağızlık kısmına doğru daralmaktaydı ve gövdeleri konik şekilli idi. Böhm'ün flütleri, yaklaşık yüz elli yıldır kullanılmakta olan flütlerden farklı olarak silindirik yapıdaydı. Böhm, çalışmaları sonucunda flütün çapını on yedi milimetre çapındaki silindirik yapıdaki flütle ikinci ve üçüncü oktav sesleri daha rahat bir şekilde elde etmenin mümkün olduğunu tespit etmiştir. Bu önemli gelişme, dönemin bestecilerini flüt için yazdıkları eserlerde üçüncü oktav sesleri daha çok kullanmaya teşvik etmiştir.

Böhm'ün geliştirdiği flütün o güne kadar kullanılmakta olan flütlerden bir diğer farkı ağızlık deliğinin şeklidir. Dönemin flütlerinin ağızlık deliği yuvarlak veya oval şekilli iken, Böhm'ün flütünün ağızlık deliği dikdörtgene yakın bir şekildedir. Böhm bu şekildeki ağızlığın avantajını şöyle açıklamaktadır: “*Uzatılmış bir dikdörtgeni andıran, kenarları yuvarlanmış ağızlık deliği hava akımı için daha uzun bir kesit sağlamakta, yuvarlak ve oval ağızlığa*

²⁴ Powell, a.g.e., 89 s.

oranla daha çok havanın etkili olmasına yardımcı olmaktadır.”²⁵

Almanya’da Böhm flütün kullanılmaya başlanmasından önce, on sekizinci yüzyılın başlarında özellikle Berlin ve Dresden’de, çoğunlukla Quantz’ın barok flütleri kullanılmaktaydı. Abanoz veya fildişinden yapılan Quantz flütlerinin, diğer barok flütlerden farkı, iki yeni perde eklenmiş olması, boyutlarının daha uzun ve geniş olmasıdır. Bu flütle, özellikle pes seslerde kuvvetli ve yoğun bir ses kalitesi elde etmek amaçlanarak ağızlık deliği yuvarlak değil oval olarak tasarlanmıştır. Quantz , *Versuch einer Anweisung die Flöte traversiere zu spielen* (1752) (Barok Flüt Metodu Üzerine Deneme) adlı metodunda, sert olmadan yapılan çene hareketinin bu flütten yoğun bir ton elde etmede yardımcı olacağını belirtmiştir.²⁶

J.J. Quantz, barok flüt için eserler yazmış ve bu flütü operada çalarak özel bir noktaya getirmek için çok çalışmıştır. Flüt için bestelediği, yayınlanmamış üç yüzün üzerinde konçerto ve sonat, Horst Augsbach’ın kataloglarında yer almaktadır. Quantz tipi barok dönem flütleri (Fotoğraf 2) Almanya, Japonya ve Amerika’daki çeşitli müzelerde sergilenmektedir.

Fotoğraf 2

²⁵ Theobald Boehm, *The Flute and Flute Playing*, çev: Dayton C. Miller, New York Dover Publication, 1964, 24 s.

²⁶ Powel, *a.g.e.*, 98 s.

1850’li yıllardan itibaren, yeni yazılan eserler doğrultusunda, orkestrada flütün sesinin artmasına ihtiyaç duyulmasına rağmen alışlagelmiş tahta flütün puslu, yumuşak tınısı karşısında, Böhm flütlerin tonu birçok Alman flütçü ve orkestra şefi tarafından fazla yüksek sesli ve parlak olarak nitelendirilmekteydi. Kayıt endüstrisinin etkilerini göstermeye başladığı dönemde Alman flütçü Gustav Scheck, Marcel Moyse’dan esinlenerek çalış tarzında değişiklik yapmıştır. Kullandığı Granadilla tahta flütü ise Leipzig’de Otto Mönning tarafından yapılmış Fransız tipi bir gümüş flüt ile değiştirmiştir.

Gustav Scheck’in kendi ülkesinde Fransız stilinin öncülüğünü yaptığı 1900’lü yıllara kadar, Alman orkestralarında geleneksel tahta konik Meyer (Fotoğraf 3) ve Ziegler (Fotoğraf4) yapımı flütleri kullanılmaya devam etmiştir.

Fotoğraf 3

Fotoğraf 4

İkinci Dünya Savaşı sonrasında 1950’li yılların sonlarına kadar Fransız flüt stili kayıtlar yoluyla bilinir hale gelmiştir. George Müller, Fransızların sürekli vibrato tekniğini kendi ülkesinin geleneği açısından şöyle değerlendirmektedir:

“Sürekli vibrato, romantik ülkeler için daha alışlageldik bir durum olarak görünse de, biz Almanlar, Quantz’la başlayarak büyük Germen virtüözitesini geliştirmiş bulunan, azametli bir geleneğe dayanan kendi çalış tekniğimizden eminiz ve bugün dahi bu nedenle herhangi bir mahcubiyet duymamıza neden yoktur.”²⁷

²⁷ Powel, a.g.e., 235 s.

Fransız flütçülerin bol vibratolu keskin tonları Alman flütçülerin alışlagelmiş, ağır ve yoğun ton anlayışıyla farklılık göstermekteydi. Kayıt endüstrisindeki flütçülerden Emil Prill ve Gustav Scheck'in Berlin'deki etkilerine rağmen, Alman yorumcular vibratoya karşı direnerek, İkinci Dünya Savaşı sonralarına kadar büyük oranda kendi geleneksel tını, repertuvarlarına bağlı kalmayı başardılar.²⁸ Birinci Dünya savaşından sonra, orkestra flütçülerinin teknik avantajları nedeniyle silindirik Böhm flüte dönmeleriyle büyük oranda ortadan kalkmaya başlayan Meyer ve Ziegler flütler, Alman Orkestraları'nda 1950'lere kadar kullanıldılar. Marcel Moyse'un öğrencisi olan ve Paris'te eğitim görmüş Auréle Nicolet'nin 1950 yılında Berlin Flarmoni Orkestrası'na birinci flütçü olarak çalmaya başladığı yıllardan itibaren orkestrada Fransız tarzı flüt çalış biçimi benimsenmeye başlamıştır.²⁹

İngiltere'de ise flütçülerin çalışını karakterize eden yoğun, kesin bir şekilde ortalanmış, çok az ya da vibratosuz ton ve kuvvetli entonasyon anlayışı, on ikinci yüzyıl başlarından itibaren çalgı topluluklarında kullanılan tahta enstrümanların yapıldığı malzemeler ve mekanizmanın teknik imkanları doğrultusunda gelişmiştir. Ayrıca on dokuzuncu yüzyılda kullanılan flüt modellerinin büyük çoğunluğu İngiliz imalatçılar tarafından yapılmaktaydı. Tipik bir İngiliz tahta flütte, ağızlık ve ton delikleri Fransız modellerinden daha geniştir.

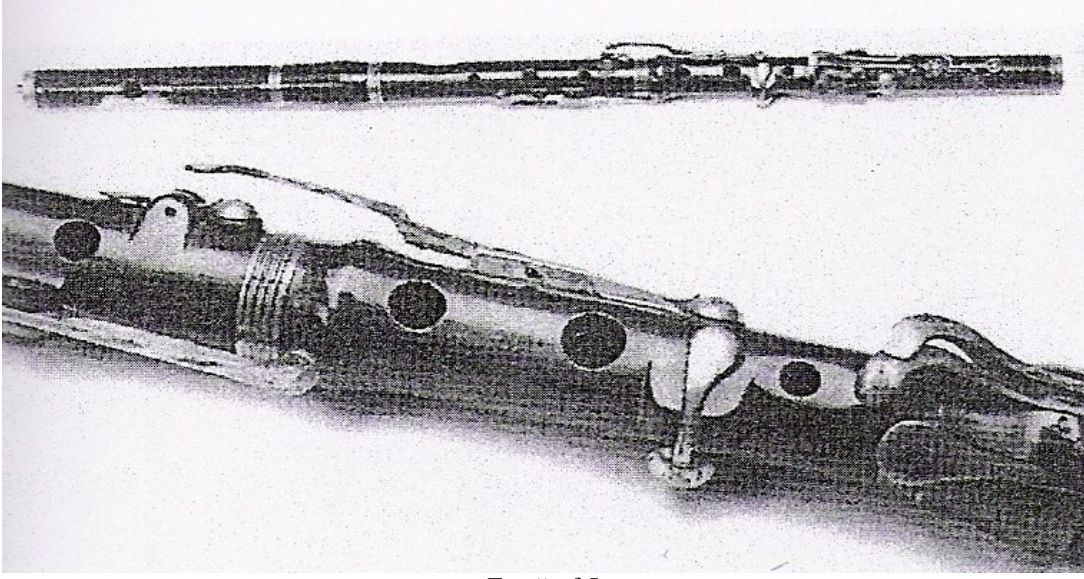
İngiltere'de Böhm flütlerin kullanılmaya başlanmasından önce, Charles Nicholson (1795- 1837) en şöhretli flüt sanatçısı ve yapımcısıydı. Bu dönemde çoğunlukla Charles Nicholson'ın flütleri kullanılmaktaydı. Ağızlık kısmının en üst kısmı metalden yapılmış olan Nicholson flütlerinin ağızlık deliği ve ton delikleri normalden büyük ve birbirinden farklı ölçülerdeydi.

Charles Nicholson'un gümüş perdeli ağaç flütünde (Fotoğraf 5)³⁰ ton deliklerinin büyük olmasının getirdiği avantajlar, üçüncü oktavda daha az parmak pozisyonu değişikliği yapılması, parmakla yapılan süslemelerin ve glissandoların daha etkili biçimde duyulması olarak görülmekteydi.

²⁸ Robert. Phillip, **Early Recordings and Musical Style: Changing Tastes in Instrumental Performance, 1900-1950**. Cambridge University Press, 2004, 118s.

²⁹ Powel, **a.g.e.**, 235 s.

³⁰ Jeremy Montagu, **The Flute**, Shire Dublications Ltd., 1990, 16 s.

Fotoğraf 5

Deliklerin normalden büyük olması, flütten ses çıkarabilmek için çok fazla nefes basıncı ve sıkı bir dudak pozisyonu gerektiriyordu fakat pes seslerde çok yoğun ve kuvvetli bir ton elde edilebilmekteydi. Ayrıca ton deliklerinin birbirinden farklı ölçülerde olması entonasyonu olumsuz biçimde etkilediğinden bu flütü çalabilmek için fazla bir nefes basıncıyla birlikte gergin ve her seste değişiklik gösteren bir ağız pozisyonu gerekmekteydi.

Nicholson'un kendi flütü, kendi adı altında üretilen flütlerin üzerinde bulunan normalden büyük deliklerden de geniştir. Oldukça iri ellere sahip olan Nicholson; gür, tok karakterli tonu ve gücüyle tanınmış bir İngiliz flütçüsüyü. Bu kalite İngiliz karakterine uygun olduğu için olumlu tepkiler almaktaydı. Çünkü İngilizler, Fransızların aksine flütte tok ve kuvvetli tonu tercih etmekteydiler.

Nicholson'un çalış tarzının ve flütünün, flüt yapımcısı Theobald Böhm'ün mekanizmayı geliştirme üzerine yaptığı çalışmalarda etkili olduğu bilinmektedir.³¹ Böhm, Charles Nicholson ve flütüyle Londra'daki en eski ve en büyük üflemeli çalgılar üreticisi olan Rudal & Rose firmasının sahiplerinden, George Rudal aracılığıyla tanışmıştır. 1831 yılında Londra'ya yaptığı ziyaretinde edindiği izlenimler sayesinde, sesin büyüklüğü için ton deliklerinin büyük olması gerektiği, perdelerin yerlerinin de çalıcının elinin duruşuna göre

³¹ James Galway, **Flute**. Kahn & Averil, 1996, 41 s.

değil, doğru entonasyonun sağlandığı yerlerde olması gerektiği yönünde karar vermiştir. Bu konudaki görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Nicholson’un tonunun hacminden vurgun yemiştim. Bu güç onun flütünün sıradışı boyutlardaki ton deliklerinin bir sonucuydu. Onun harikulade becerisine ihtiyaç gösteriyor ve onun fevkalade ağız pozisyonu, deliklerin hatalı ve akustiğin temel prensiplerine aykırı oluşunu maskeleyeydi.”³²

Elektrikli kayıt çağının ilk dönemleri boyunca, orkestralarda, bütünlük anlayışının yanı sıra çalgıların ayrı ayrı çok iyi çalınması anlayışı da gelişmeye başlamıştır. Bu ortam içerisinde İngiliz flütçü Geoffrey Gilbert (1914-1989) orkestralarda o sıralar kabul görmeyen, trompet tınısına benzetilen Fransız tınısına geçişte anahtar bir rol üstlenmiştir. Manchester’daki Halle Orkestrası’nda 1930-33 yılları arasında üçüncü flütçü olarak çalışmasının ardından, 1934 yılından İkinci Dünya Savaşı’nın başladığı 1939 yılına kadar Londra Filarmoni Orkestrası’nda müdür olarak görev kalmıştır.

Savaş yılları içerisinde İngiltere’deki flüt çalış biçimi güçlü bir değişime uğramıştır. Louis Fleury, Philippe Gaubert ve Rene Le Roy gibi Fransız flüt sanatçılarının yirminci yüzyılın başlarında İngiltere’ye düzenlediği turneler, radyo yayınları ve kayıtları onların yumuşak, parlak tonları ve vibratolu çalış biçimlerinin geniş bir kitle tarafından tanınmasını sağlamıştır.

Marcel Moyse’un öğrencisi, İngiliz flüt sanatçısı William Bennett’e göre:

“Moyse’u dinleyinceye kadar birçok İngiliz flütçü onun çalışının çok çıtkırıldım, kadınsı, cafcıflı, ağdalı, fazla süslü veya basitçe fazla cici olduğunu düşünüyordu. O, İngilizlerin kullandığı, alışlagelen tahta flüt çalış biçiminden gelen, sert ve bükülmez üst dudak pozisyonuna uygun çalmıyordu”³³

Tanınmış İngiliz flütçüler içerisinde Robert Murchie (BBC Senfoni Orkestrası), Gordon Walker (Londra Senfoni Orkestrası), Gerald Jackson (Kraliyet Filarmoni Orkestrası), Fransız yorumcuların tonlarından hoşlanmamış ve entonasyonlarını zayıf bulmuşlardır.

³² Christopher Welch, **History of the Boehm Flute**, McGinnis & Marx, 1961, 14 s.

³³ Wye, **Marcel Moyse: An Extraordinary Man**, Winzer Press, 1993, 59 s.

“Moyses İngiltere’ye 1930 sonlarında geldiğinde, dinleyicilerde onun etkileri daha belirgin bir hale gelmiş durumdaydı. İngiltere flüt üzerinde böyle bir müzikaliteyi hiç kullanmamıştı. Stil, ton ve vibrato kullanımı çok belirgindi. Bazı icracılar şaşkınlık içindeydiler, bazıları da onu ve bu Fransa’dan gelen yeni tekniği basitçe reddediyorlardı.”

İngiliz flüt sanatçısı Geofrey Gilbert, Londra kayıt stüdyolarında yaptığı görüşmelerde Gramophone firmasının Fransız çalış biçimini tercih ettiğini öğrenmiştir. Ayrıca orkestra şefi Eugéne Goossens’in, *“Eğer uluslararası sanatçılar çıkartmak istiyorsanız stilinizi, çalgılarınızı değiştirmeli ve bu stilin nasıl çalınacağını öğrenmek zorundasınız.”*³⁴ sözü üzerine Gilbert, Goossens aracılığı ile Le Roy’un İngiltere’ye gelerek özel ders vermesini sağlamıştır. Kendisine Louis Lot tip bir flüt satın alarak, bunu takip eden üç yıl içinde Fransız stili vibratoyu öğrenerek *embouchure* ve artikülasyon tekniğini değiştirmiştir.

Geoffrey Gilbert’in bu konudaki açıklaması şöyledir:

*“H.M.V gibi kayıt firmaları solo ve konçerto kayıtları için yurtdışından flüt sanatçıları getiriyorlardı. Benim bu durumda kafam biraz karıştı, Busch bu ülkeye gelmiş, bir çift İngiliz obuacı ve bir trompetçiyi kendi orkestrasında iki Fransız flütçüsü Marcel ve Louis Moyse ile beraber çalmaları için angaje etmişti. Bunun tamamen adaletsiz bir durum olduğunu düşünmüyordum ancak akabinde H.M.V’nin kayıt menajeri Mr. Guisberg’le konuyla ilgili olarak görüşerek ona bu durumun niçin böyle olduğunu sordum. Mr. Guisberg bana ana hatları ile de değil kesin bir şekilde, bunun nedeninin Gramophone firmasınınca Fransız flüt çalış biçiminin tercih edildiğini, İngiliz flüt çalış tarzının, özellikle de benim çalış şeklime tercih edilmediğini söyledi. Tarzlarımız farklıydı. Onun söylediğini kabul ettim. O devamında, “Moyses’u dinlemek istersen gelecek hafta stüdyoda biz kayıt yaparken gelebilirsin” dedi.”*³⁵

³⁴ Powel, a.g.e., 236 s.

³⁵ Wye, a.g.e., 59 s.

1.3. Fransız Ekolünün Flüt Repertuvarına Etkisi

Böhm mekanizmalı gümüş flütlerin, flüt sanatçıları arasında yaygınlaşmasında; mekanizmanın sağladığı teknik avantajların yanı sıra, bu flütlerin; tahta flütlere göre farklı ton renkleri geliştirmeye yardımcı olan madeni yapısının da etkili olduğu kabul edilmektedir. Dönemin sanat ortamında izlenimciliğin etkisi, Böhm mekanizmalı gümüş flütün yaygınlaşması ve yazılan eserlerle birlikte flüt çalış stiline farklı ton renkleri ön plana çıkmıştır.

Paris Konservatuvarı'nda Böhm flütün resmi olarak kullanılmaya başlandığı 1859 yılından itibaren dönemin bestecileri, Paris Konservatuvarı'da gerçekleşen sene sonu yarışmaları ve flüt virtüözleri için eserler yazmaya yoğunlaşmışlardır. Örneğin; günümüzde konservatuvarın flüt programlarında yer alan; Cecile Chaminade'ın flüt ve orkestra için yazdığı, hafif bir salon müziği olan *Concertino* Op. 107, 1902 yılında Paris Konservatuvarı'na sene sonu yarışma parçası (solo de concour) olarak verilmiş, Adolphe Hennebains ve Leopold Lafleurence tarafından alınmıştır. Aynı şekilde, Gabriel Fauré'nin flüt ve piyano için bestelediği *Fantaisie* de 1898 yılında, Paul Taffanel'in öğretmenliği sırasında sene sonu yarışma eseri olarak bestelenmiştir.³⁶

Paris Konservatuvarı *solo de concours* geleneği doğrultusunda yazılmış olan parçalar günümüzdeki başlıca flüt yarışmalarında “zorunlu eser” olarak kabul edilmektedir ve birçok konservatuvarda flüt eğitimini bir parçası haline gelmiştir.

Dönemin bestecilerinin Paul Taffanel için bestelediği eserlerin, Paul Taffanel'in kuruculuğunu yaptığı *Société musique de Chambre pour Instrumenta a Vent* (Üflemeli Çalgılar Oda Müziği Derneği)'nde 1879 -1893 yılları arasında ilk seslendirilişleri gerçekleştirilmiştir.³⁷ Paris Konservatuvarı flüt öğretmenlerinden Philipp Gaubert, o dönemde ortaya çıkmış olan flüt çalış stili doğrultusunda eserler yazmıştır.

³⁶ Dorgeuille, a.g.e., 71-72 s.

³⁷ Eserlerin tam listesi Ek3'de yer almaktadır.

Yirminci yüzyıl bestecilerinin, dönemin tanınmış Fransız flüt virtüözleri için yazdığı başlıca eserler şunlardır:

Louis Fleury için;

Debussy'nin *Syrinx* adlı solo flüt eseri (1913)

Rene Le Roy için;

Arthur Honegger *Dance de la Chèvre* (Keçilerin Dansı) (1926)

Jean Rivier *Oiseaux Tenders* (Tatlı Kuşlar) (1935)

Bouslav Martinu'nun *Sonate en Trio* (flüt, viyolonsel, piyano) (1943)

Marcel Moyse için;

J. Ibert Flüt konçertosu (1934)

Gaston Crunelle için;

Eugene Bozza *Agrestide*

Andre Jolivet'nin *Chant de Linos* (1944)

Henry Dutilleux *Sonatine*

Roger Boutry *Concertino*³⁸

J.Pierre Rampal için;

Francis Poulenc, flüt ve piyano sonatı (1957)

Pierre Boulez *Sonatine* (1946)³⁹

Paris Konservatuvarı öğretmenlerinden Pierre-Yves Artaud, yirminci yüzyıl eserlerini yorumladığı kayıtlarıyla beğeni toplamıştır. Gilbert Amy, Brian Ferneyhough, Luis de Pablo ve Franco Donatoni gibi besteciler, Artaud için eserler yazmışlardır.

1950'den günümüze kadar, flütün mekanizmasının gelişiminin sonucu olarak virtüözitenin ön plana çıkması ve yazılan eserler doğrultusunda, flütün ses aralığı dördüncü oktav "re" notasına kadar genişlemiştir.

³⁸ Michel Debost, **Caston Crunelle**, Flute Talk Magazine, Nisan 1990, 30 s.

³⁹ Powell, **a.g.e.**, 218 s.

Örneğin André Jolivet, hem flüt konçertosunda, hem "Chant De Linos" adlı eserinde dördüncü oktav "re" sesini kullanmıştır (Şekil 1). Ayrıca eserlerde birinci oktav seslerin kullanımı artmıştır.

Flûte

E

3

6

3

7

5

3

ff

F Allegro (♩ = 120)

3

ff

Şekil 1⁴⁰

Hızlı gamlar ve arpejler, kromatik diziler eserlerde daha sık kullanılmaya başlanmış, ton renginin değişimi ön plana çıkmaya başlamıştır. Daha önceleri flüt için yazılmış eserler, birinci oktav "re" notasından üçüncü oktav "la" notasına kadar yazılırken, bu aralık yirminci yüzyılın başlarından ortalarına kadar olan dönemde yazılan eserlerle birinci oktav "do" notasından üçüncü oktav "si" notasına kadar genişlemiştir. Debussy'nin *Syrinx* (1918), Edgard Varèse'in *Density 21,5* (1935), Alfredo Casella'nın *Sicilienne et Burlesque* adlı eserleri, bu değişimlere örnek olarak gösterilebilir.

⁴⁰ Şekil 1'de A. Jolivet'in Chant de Linos Adlı eserinin 69. ölçüsü ile 85. ölçüsü arasındaki kısım görülmektedir.

Yirminci yüzyılda, Fransız ekolünün etkisiyle flüt, Fransız bestecilerin orkestra ve oda müziği eserlerinde yeni roller kazanmıştır. Debussy'nin "*Preludé a l'après-midi d'une faune*" (Bir Perinin Öğleden Sonrası İçin Prelüd) (Şekil 2) adlı orkestra eseri flüte orkestrada şiirsel bir ton anlayışıyla yer verilen ilk eserdir. Bu eser, flüte hayalci, duygusal ve kırılğan bir müzikal karakter kazandırmıştır. Eserin 22 Aralık 1894'deki ilk performansında birinci flütte soloları Georges Baréré seslendirmiştir.⁴¹

Şekil 2⁴²

İzlenimci akımın öncüsü Claude Debussy'nin *Pelléas et Mélisande* (1902) ve *La Mer* (1903 -1905) gibi eserlerinde de flüt sololarını yoğun biçimde kullanmıştır. Maurice Ravel, *Daphnis et Chloé* (1912) orkestra süitinde ve flüt, arp, klarinet ve yaylı dördü için yazdığı *Introduction et allegro* (1905) adlı eserinde flüt sololarına yoğun bir şekilde yer vermektedir.⁴³

1.4. Görüşmeler

Bu bölümde, günümüz flüt sanatçılarından; Amerikalı flüt sanatçısı Vanessa Holroyd, Fransız flüt sanatçısı Pierre Monty, Türk flüt sanatçısı Başak Ersöz ve İtalyan flüt sanatçısı Raffaele Trevisani ile Fransız flüt ekolünün kendilerine ve çevrelerindeki flüt öğrencileri ile flüt sanatçılarına olan etkileri üzerine görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde sanatçılara Fransız flüt ekolünden ne şekilde etkilendikleri, Fransız flüt ekolü doğrultusunda yazılmış hangi eser ve egzersizleri tercih ettikleri ve günümüzde bu ekolden etkilenmiş flüt virtüözlerinin çalış biçimlerindeki ortak özellikleri nasıl değerlendirdikleri sorulmuştur.

⁴¹ Powell, a.g.e., 217 s.

⁴² Şekil 2'de Debussy'nin "*Preludé a l'après-midi d'une faune*" adlı eserinin flüt solusunun ilk ölçüsü görülmektedir.

⁴³ Powell, a.g.e., 218 s.

1.4.1. Vanessa Holroyd

Amerikalı flüt sanatçısı Vanessa Holroyd⁴⁴ ile 19 Temmuz 2007 tarihinde yapmış olduğum görüşme şöyledir:

Hepyücel:

Fransız flüt ekolünün, modern flüt çalış biçimindeki belli başlı etkilerinin neler olduğunu düşünüyorsunuz?

Holroyd:

Fransız flüt ekolünün günümüz flüt dünyasına en önemli etkisinin flüt çalışma biçimini yönlendirmesi olduğunu düşünmekteyim. Bugün dünya üzerindeki birçok flütçü, uzun tonlar üzerinde çalışmalar yaparken, Fransız ekolünden gelen, flütün bütün oktavlarında sabit, temiz bir tonla çalmayı geliştirmeye yönelik metotlar ve egzersizlerden yararlanmaktadır. Marcel Moyse'un *De la Sonorité* adlı metodu buna verilebilecek çok iyi bir örnektir. Moyse, vibratoyu tonun rengini değiştiren, müzikal cümleleri şekillendiren bir öğe olarak görmektedir. *De la Sonarité* adlı metodunda ve diğer ton egzersizlerinde vibratoyu bu şekilde kullanmaya yönelik egzersizler yer almaktadır. Örneğin *24 Petites Etuses Mélodiques avec Variations* adlı kitabı da ton çalışmaları için oldukça yararlıdır.

Hepyücel:

Siz, Amerikalı bir flüt sanatçısı olarak Fransız flüt ekolünden ne şekilde etkilendiniz?

Holroyd:

Öncelikle, flüt çalışmalarımı bir dönem Marcel Moyse'un öğrencisi olan Michael Parloff ile sürdürmem bu ekolden etkilenmem sebeptir. Diğer Amerikalı flüt öğretmenlerim Timoty Hutchins ve Ransom Wilson da Fransız flüt ekolünü benimsemişlerdir. Aynı zamanda Marcel Moyse'un öğrencilerinden Eleanor Lawrence ve Michael Debost'un yaz kurslarıyla Fransız ekolünden etkilenmiş oldum.

Genel olarak Fransız ekolüyle yazılmış metotlardan müzikal çalmaya yönelik egzersizleri çalışarak yararlandım. Örneğin; Marcel Moyse'un *Tone Development Through Interpretation*

⁴⁴ Vanessa Holroyd'un özgeçmişi Ek 4'de yer almaktadır.

adlı metodundaki, eserler içindeki pasajları müzikal çalmaya yönelik egzersizleri çalıştım ve çaldığım eserleri bu şekilde müzikal egzersizlere dönüştürerek çalışmayı öğrendim. Marcel Moysé'un *De la Sonarité* adlı metodunun, bana ton gelişimi açısından çok faydası oldu. Vibrato kontrolü ve vibratoyu müzik içinde farklı şekillerde kullanabilmeyi bu egzersizlerle geliştirdim. Ayrıca Taffanel & Gaubert'in *Methode Complete de Flute* adlı metodundan teknik ilerleme açısından çok yararlandım.

Hepyücel:

Repertuarınızda Fransız ekolü doğrultusunda yazılmış eserlerden hangileri yer alıyor?

Holroyd:

Amerika'daki flüt yarışmalarında, genellikle, bir barok eser ve bir modern eserin yanında, bir tane Paris Konservatuvarı yarışma eseri çalma zorunluluğu vardır. Bu doğrultuda çaldığım eserler arasında Philippe Gaubert *Fantasie*, Perilhou *Ballade*, Henri Busser *Prelude et Scherzo*, Gabriel Fauré *Fantasie*, Taffanel *Andante Pastoral et Scherzettino* ve Louis Ganne *Andante et Scherzo* adlı piyano ve flüt için yazılmış eserleri yer almaktadır. Jolivet'nin *Chant de Linos* adlı eseri, Poulenc flüt-piyano sonatı ve Dutilleux *Sonatine* çalıştığım Fransız eserler arasındadır.

Hepyücel:

Düzenli olarak çalıştığımız günlük egzersizler hangileridir?

Holroyd:

Moysé'un *Tone Development Through Interpretation* ve *24 Melodic Etudes* adlı kitapları, ton gelişimi için düzenli olarak çalıştığım kitaplardır. Flüt çalışmaya Marcel Moysé'un *De La Sonarité*'den ton egzersizleri yaparak çalışmaya başlıyorum. Ardından Taffanel & Gaubert'in *Metode complete de Flute*'den E.J.4 egzersizini; ardından Michel Debost'un *Scale Game* (Gam Oyunu) adını verdiği çalışma şekliyle, ritimleri değiştirerek çalışıyorum. Reichert'in *7 Daily Exercises (7 Günlük Egzersiz)*'den bir egzersizi ton için yavaş ve vibratolu bir şekilde çalışıyorum. Marcel Moysé'un *Exercices Journaliers* 'den gam egzersizleri yapıyorum.

1.4.2. Pierre Monthy

20 Şubat 2008 tarihinde Fransız flüt sanatçısı Pierre Monty⁴⁵ ile e-posta yoluyla yapmış olduğum görüşme şöyledir:

Hepyücel:

Fransız flüt ekolü size göre hangi açılardan üstünlük sağlar? (teknik ustalık, virtüözüte, ton anlayışı v.s)

Monty:

Öncelikle ulusal ekoller konusuna değinmek istiyorum. “Milliyetçi” olabilecek tanımlamaları pek doğru bulmadığımı belirtmek isterim, özellikle de müzik konusunda. Sanat uluslararasıdır, sanatçılar ve halk aynı gezegen üzerinde doğmuş varlıklardır. Eğer bir kazanan varsa; müziktir! Asla bir ülke değil.

Fransız flüt ekolünün içinde barındırdıklarını iyi tanımlamak gerekir. Günümüzde çalınmakta olan flütün mekanizması Alman flüt sanatçısı Böhm tarafından geliştirilmiştir ancak Fransa’dan birçok yetkin flütçüler ortaya çıkmıştır. Bunun sebeplerini şöyle sıralayabiliriz: Öncelikle Napolyon tarafından Paris Konservatuvarı’nın kurulmuş, eğitimler öğrenci yetiştirmenin yanı sıra metotlar ve etütler yayınlamaya teşvik edilmiştir. Ayrıca Fransa’da on dokuzuncu yüzyılda yüksek kalitede üflemeli enstrüman üretimi geleneğine çok önem verilmiş ve Louis Lot gibi meşhur üflemeli çalgı yapım ustaları yaşamıştır. Bunların yanı sıra bazıları hala günümüzde de var olan Paris Operası, Konservatuvar Konserleri Derneği (sonradan Paris Orkestrasına dönüşmüştür), Büyük Cumhuriyet Orkestrası ve *Lamoureux* Orkestrası gibi büyük orkestralar faaliyet göstermekteydi. Özellikle bu dönemde, bu orkestralarda çok önemli solistler çalışmıştır. Örneğin Marcel Moyse, Konservatuvar Konserleri derneğini kurmadan önce bir dönem *Lamoureux* Orkestrasının solistliğini yapmıştır. Bu büyük solistlerin hepsi çok kültürlü, yeteneklerini sadece flüt ile sınırlamayan, müziğin kendi içinde bütünlüğüne çok hakim, aynı seviyede de besteci ve orkestra şefleri olmuşlardır. Dolayısıyla bu dönemde, Paris Konservatuvarı’nın bulunduğu başkent Paris’te, etrafları büyük orkestralar, konser salonları, yetenekli müzisyenler ve büyük bestecilerle çevrili mutlu bir flüt sanatçıları topluluğu ortaya çıkmış, bu flüt sanatçıları da doğal olarak

⁴⁵ Pierre Monty’nin özgeçmişi Ek 4’de yer almaktadır.

Fransız flüt ekolünün öncüleri olarak tanımlanmışlardır. Bu büyük üstatlar, öğrencileri için flütü, müziği, disiplini; güzel bir teknik için gereken her şeyi (virtüözite her şeyden önce düzenlilik ve kesinliktir) zariflikle birleştirerek notaya dökmüşlerdir. Bu da, kendini geliştirmek isteyen birçok genç flüt sanatçısını Paris'e çekmiştir. Daha sonraları bu üstatlardan bazıları (Georges Barrere...) ve bazı öğrencileri dünyanın dört bir yanına solist sanatçı ve eğitmen olarak davet edilmişlerdir. Bu yüzdendir ki, dünya flüt sanatı, Fransa'nın bu döneminden bu kadar çok etkilenmiştir.

Hepyücel:

Marcel Moyse'un Fransa dışındaki ülkelerdeki flüt sanatçıları üzerinde etkili olduğunu düşünüyor musunuz?

Monty:

Marcel Moyse Fransız flütçüleri derinden etkilemiştir ve etkilemeye devam etmektedir. Kendisinin uzun yıllar, zamanında flüt sanatçılarının profesyonel gelecekleri açısından zorunlu kabul edilmiş olan Paris Konservatuvarı'nda eğitmenlik yaptığını unutmamak gerekir. Bizim de öğretmenlerimiz kendisinin öğrencileriydi. (Kendimden örnek vermem gerekirse; ben Marcel Moyse'un eski öğrencisi meşhur Roger Bourdin'in öğrencisiyim) Moyse, aynı zamanda dünya çapında da bir etki yapmıştır. Bunun başlıca sebebi Amerika'da da uzun süre eğitmenlik yapmış olması ve düzenli olarak İsveç'te her sene kurslar düzenlemiş olmasıdır.

Kendisinin çok kuvvetli ve otoriter biri olduğu, görülmeye değer derecede öfkelenebileceği anlatılırdı. Paris'te yaşadığı dönemde flüt sanatçılarının patronu olarak anılırdı. Kendisi fenomen bir sanatçı ve müzisyendi. Ancak çok az kişinin bildiği, bazı teknik sorunları vardı. Flütü eline aldığı zaman ısınması çok zaman alıyordu. Kendisi çok zeki ve inatçı olduğundan, bu sorunları aşmaya yönelik çalışma metotları geliştirmiş ve bu çözümlerini dünya ile paylaşmıştır.

Öğrencilik zamanlarımdan bir hatıramı aktarmak istiyorum. Sanıyorum 1978 yılında Marcel Moyse'un Paris'e son gelişinde, beraber çalışma fırsatı yakalamıştım. Unutulmaz dersler yaptığımızı söylemeliyim. Kendisi her şeyden daha çok, çalınacak eserin analizine önem vermekteydi. Olağanüstü müzikalite yorumları yapıyordu. Artık bir süredir flüt çalmıyor olmasına rağmen, çalışmamız sırasında arkamda çalışıyormuş gibi hissettim. Büyüleyiciydi...

Hepyücel:

Günümüzde dünyanın çeşitli yerlerinde Fransız ekolü doğrultusunda çok iyi eğitimler verilmekte. Örneğin, Münih'te, Andras Adorjan, Berlin'de, Benoit Fromenger, Amerika'da Mathieu Dufor, Sophie Cherrier, Pierre Yves Artaud, ve Philippe Bernold bunun en iyi örneklerinden. Sizce bu kişiler günümüzde ortak bir ton anlayışı ve çalma anlayışına sahip midir?

Monty:

Bahsettiğiniz bütün bu flüt sanatçıları doğal olarak, direkt veya dolaylı yoldan Marcel Moyse'dan etkilenmiş sanatçılardır. Her biri farklı karakter, yaş ve tarza sahip büyük sanatçılar ve eğitmenlerdir. Hepsinin tamamen aynı tarzda flüt sanatçıları olduğunu kabul etmek yanlış olur. Bana göre bir eğitim (Ekol), farklı tarzların evrimini geliştirdiği sürece değerlidir.

Japonya yapımı Muramatsu ve Sankyo marka gibi flütler yaygınlaşmasıyla flüt tınısı eskiye göre daha metalik bir karakter kazanmıştır. Bunun yanında, dünyada ilk olarak on yıl kadar önce Paris konservatuvarında Maurice Pruvot tarafından kurulan seçmeli pikolo bölümü de önemli bir gelişmedir. Günümüz bestecileri tarafından talep edilen yeni tekniklere uyumluluğun yanı sıra eski tip üflemeli çalgılar için yazılmış eserlerin, modern Böhm flüt için uyarlanmış ve icra edilmiş olması da büyük önem taşımaktadır. Pierre-Yves Artaud'un bu konularda çok önemli çalışmaları bulunmaktadır.

Hepyücel:

Düzenli olarak çalıştığımız günlük egzersizler hangileridir?

Monty:

En iyi çalışmalar; sanatçının kendi ihtiyaçları doğrultusunda, eksiklerine ve yaşadığı zorluklara yönelik olarak kendi icat ettiği çalışmalardır. Öğrencilerimle Taffanel ve Gaubert'in on yedi günlük çalışmasını ve Reichert'inkileri uygulamaktayız. Bunların yanı sıra öğrencilerimin seviyelere göre çok basit veya çok karışık egzersizler de yazmaktayım. Bence "ısınmak"; (ağız ve parmak olarak), yalnızca enstrümanı en kısa sürede etkin olarak çalmak için yapılan sadece birkaç dakika süren kısa ve hızlı çalışmadır.

Hepyücel:

Konuyla ilgili eklemek istediğiniz düşünceleriniz nelerdir?

Monty:

“Fransız flüt ekolünün bir geleceği var mıdır? Bir başarı mıdır yoksa bir başarısızlık mı?” diye sorgulayacak olursak, benim cevabım: “Evet, bir başarıdır.” Zengin tarihiyle, katkıda bulunmuş bunca sanatçıyla her zaman bir örnek ve ilham kaynağı olacaktır, zamana ve gelişmelere uyum sağlayacaktır.

Sadece başka ülkelerde gelişmiş kuvvetli ekoller olmadığından değil; dünyanın her yerinde birçok başarılı flüt sanatçıları bulunmaktadır. Ancak ortak noktaları olarak; virtüöziteye yaklaşımları, flütü karakterize etmeleri, ton anlayışları ve orijinal cümle yapıları ile kalitenin bu noktadan (Fransız flüt ekolünden) dünyaya yayıldığını kabul etmek gerekir.

1.4.3. Başak Ersöz

Türk flüt sanatçısı Başak Ersöz⁴⁶ ile 25 Aralık 2007 tarihinde yapmış olduğum görüşme şöyledir:

Hepyücel:

Ekollerin flütün gelişimini nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz? Günümüzde Fransız ekolünün yanında diğer ekollerin etkisini yitirdiği ya da formlarının değiştiği konusundaki görüşleriniz nelerdir?

Ersöz:

Ekoller, her kültürde farklı bir biçimde şekillenmektedir. Flüt ekolleri olarak baktığımızda bütün okulların flüt gelişimine bir katkısı vardır. Nasıl sorusuna gelince, mesela Fransız ekolünde Taffanel & Gaubert Metodu mekanizmanın işleyişi açısından, önerilen egzersizlerle teknik hakimiyeti kurmamızda büyük katkı sağlamıştır. Öte yandan Alman Ekolündeki geniş ton arayışı yine flütün ton gelişimi açısından çok önemlidir. İtalyan ekolünde, opera

⁴⁶ Başak Ersöz’ün özgeçmişi Ek 4’de yer almaktadır.

kültüründen geçen vibrato, flütte *cantabile* yani şarkılama anlayışını geliştirmiştir.

Günümüzde Fransız Ekolünün yanında diğer ekollerin etkisini yitirdiği görüşüne katılıyorum. Tarihsel açıdan, flütün gelişim sürecinde etkili olmuş birçok sanatçı Fransa'da yetişmiştir, sanatçılar bir aile gibi kuşaktan kuşağa bilgileri geçirmiş ve geliştirmiştir. Örneğin Marcel Moyse ve J.P.Rampal ve daha nice büyük flüt ustası Fransa'dan çıkmıştır. Dünyada, genel olarak bakıldığında en önemli orkestralarda çoğunlukla Fransız flütçülerin yer aldığını da görüyoruz. Bence tüm bunların ışığı altında Fransız ekolünün bir üstünlük sergilediğini söylemek abartı olmaz. Nasıl ki buz pateninde ve balede Ruslar bir üstünlük sağlamışsa, flüt okulunda da Fransızlar ayrıcalıklı bir yerdedir.

Hepyücel:

Fransız flüt ekolü size göre hangi açılardan üstünlük sağlar? (teknik ustalık, virtüözüte, ton anlayışı v.s)

Ersöz:

Bana göre Fransız ekolü mekanizmayı hızlı kullanma açısından üstünlük sağlar. Yine Fransız metodları sayesinde bu teknik ustalığa ulaşmak mümkündür. Çok hızlı tempolarda bile eşitliğin bozulmaması, dil aktivitesinin de teknikle çok iyi senkronize olması virtüözüğü ön plana çıkarmaktadır. Ton anlayışı için kişisel tercihim Fransız ekolü değildir. Bu ton anlayışında havanın çok kontrollü üflenmesi ses seviyesinde sorunlar yaratıyor. Kendi deneyimlerimden de örneklersem, flüt derslerinde ne zaman forte nüansla üflesem Fransız flütçüler ve eğitmenler: “Kendini niye bu kadar zorluyorsun” gibi uyarılarda bulunuyorlardı. Onların alıştığı, tonun renk olarak zengin ama sesin kısık olduğu bir flüt tınısı var.

Hepyücel:

Günümüzde dünyanın çeşitli yerlerinde Fransız ekolü doğrultusunda çok iyi eğitimler verilmekte. Örneğin, Münih'te, Andras Adorjan, Berlin'de, Benoit Fromenger, Amerika'da Mathieu Dufor, Sophie Chrier, Pierre Yves Artaud, ve Philippe Bernold bunun en iyi örneklerinden. Sizce bu kişiler günümüzde ortak bir ton anlayışı ve çalma anlayışına sahip midir?

Ersöz:

Adı geçen flütçülerin ortak bir ton anlayışına sahip olduklarını düşünmüyorum. Zamanla ton anlayışında değişiklikler oldu. Benim gördüğüm, James Galway 'den sonra, flüt tonunda artış moda oldu. Günümüzdeki büyük flütçülerin birçoğu, örneğin Emmanuel Pahud, büyük tonla çalışıyor. Fransız Ekolü de bu durumdan etkilendi. Bazı flütçüler, ikinci soruda belirttiğim Fransız flüt tınısı için daha geleneksel düşünüyor, bazıları ise geleneklerin dışına çıkabiliyor. Yine de unutmamak gerekir ki her flütçünün tınısı bir imza gibi kendine özeldir. Bence günümüzde, Fransız flütçülerini geleneklere bağlı olanlar ve daha serbest düşünenler olarak ikiye ayırmak mümkün. Bu durumda bir sentez söz konusudur.

1.4.4. Raffaele Trevisani

İtalyan flüt sanatçısı Raffaele Trevisani⁴⁷ ile 21 Ocak 2008 tarihinde e- posta yoluyla yaptığım görüşme şöyledir:

Hepyücel:

Bir İtalyan flüt sanatçısı olarak Fransız flüt ekolünden ne şekilde etkilendiniz?

Trevisani:

Flüt eğitimimin ilk yıllarında Jean Pierre Rampal ve Maxence Larrieu'nun tonları ve çalışmalarındaki zarafet beni çok etkilemiştir. Daha sonra Marcel Moysse'un öğrencisi olan Sir James Galway ile çalıştım.

Günümüzde ekoller arasında çok büyük farklılıkların kalmadığını, Fransız çalıcıların etkisiyle gelişen uluslararası bir flüt çalış biçimi olduğunu düşünüyorum. Örneğin ben, Fransa'da eğitim görmemiş, Fransız bir flüt sanatçısıyla çalışmamış bir flütçü olarak Rampal'e çaldığımda bu ekole uygun çaldığım doğrultusunda yorumlar almış bulunuyorum.

⁴⁷ Raffaele Trevisani'nin özgeçmişi Ek 4'de yer almaktadır.

Hepyücel:

Düzenli olarak çalıştığınız günlük egzersizler hangileridir?

Trevisani:

Fransız metodlarından en iyileri olduklarını düşündüğüm Taffanel&Gaubert ve Marcel Moyse'un egzersizlerinden yararlandım. Son zamanlarda İtalyan Leonardo De Lorenzo'nun teknik olarak oldukça ileri olduğunu düşündüğüm metodunu çalışmaktayım.

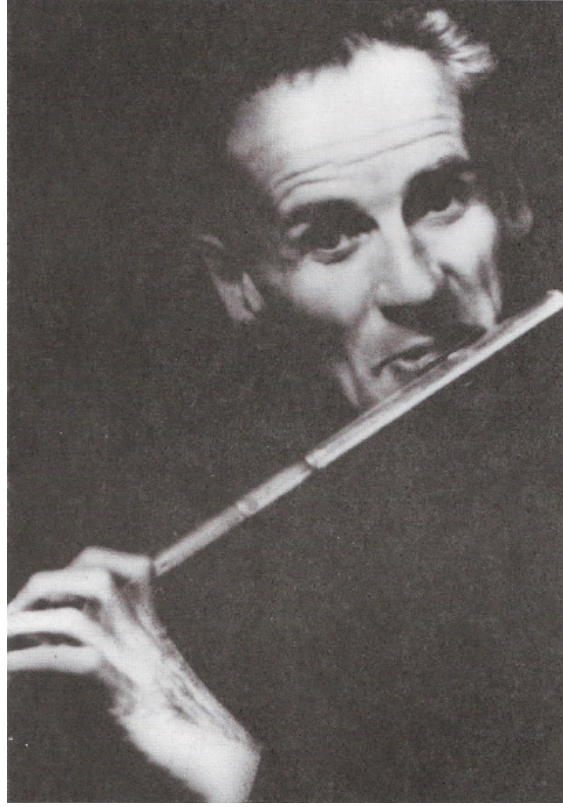
Dört farklı ülkeden flüt sanatçısı ile yapılan görüşmelerde, on dokuzuncu yüzyılın sonunda Paris Konservatuvarı'nda ortaya çıkmış flüt çalış stili doğrultusunda yazılmış olan flüt metotlarından Taffanel&Gaubert metodunun ve Marcel Moyse egzersizlerinin halen öncelikli olarak tercih edildiği görülmüştür. Günümüzde ortak ton ya da çalış stiline sahip olmayan birçok flüt virtüözünün bu metotları kullanarak teknik ve virtüöziteye dayalı bir çalışma programını takip etmeleri Fransız ekolünü günümüze kadar ulaştırdığı; dolayısıyla Fransız flüt ekolünün flüt çalışma disiplinini şekillendirmiş olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

MARCEL MOYSE'UN DÜNYA FLÜT SANATINA ETKİLERİ

2.1. Marcel Moyse'un Yaşamı

Fransız flüt ekolü, öğrenci öğretmen ilişkisi dahilinde incelendiğinde Marcel Moyse'un (1889- 1984) (Fotoğraf 6), öğretmenliği ve yazdığı egzersiz kitaplarıyla yirminci yüzyılda Fransız flüt ekolünün Avrupa ve Amerika'da yaygınlaşmasında önemli bir rol oynadığı ortaya çıkmaktadır.⁴⁸

Fotoğraf 6⁴⁹

⁴⁸ Marcel Moyse'un öğrencilerinin isimleri ve görev aldıkları kurumların listesi Ek 6'da yer almaktadır.

⁴⁹ McCutchan, **a.g.e.**, 2 s.

Marcel Moyse 17 Mayıs 1889'da Fransa St. Amour'da doğmuştur. On beş yaşında Paris Konservatuvarı'na girerek Paul Taffanel'in öğrencisi olmuştur. Paul Taffanel, Adolphe Hennebains ve Philippe Gaubert ile flüt çalışmıştır. 1906 yılında, Paris Konservatuvarı'nda, Gaubert'in *Nocturne et Allegro Scherzando* eserini çalarak flüt dalında birincilik ödülünü (Premier Prix) kazanmıştır.

Profesyonel bir flütçü olarak ilk çalışmalarına, on dokuz yaşındayken, *Opera Comique*'de başlamış, daha sonra *Société des Concerts*'de (Halk Konserleri Orkestrası) devam ettirmiştir. Moyse'un teknik olarak en üst seviyede olduğu, çalıcılık kariyerinin ilk dönemlerine ait hiçbir solo kaydı bulunmamaktadır. 1910 yılından itibaren Paris *Opéra Comique*'de orkestra kayıtları yapmış olan Moyse, ilk solo kayıt girişimini 1927 yılında, *Companie Française du Gramophone* isimli kayıt şirketiyle, şu eserlerle gerçekleştirmiştir: Gluck *Dance of Blessed Spirits*, Bizet *L'Arlésienne*, Handel Sol Majör Sonat'ın birinci ve beşinci bölümleri, Génin Venedik Karnavalı.

Moyse'un çalıştığı kayıt şirketlerinin başında, Paris'teki *Companie Française du Gramophone* ve *Columbia Gramophone* isimli şirketler gelmektedir. Aynı zamanda, Londra'da bu şirketlerin İngiliz şubeleriyle de kayıtlar gerçekleştirmiştir. Fransa'da *Nippon Columbia* için bir kayıt yapmış, İsviçre'de *Decca* etiketiyle, Amerika'da *Marcel Moyse* etiketiyle kayıtlar gerçekleştirmiştir.

Marcel Moyse'un çalıcılık hayatının başladığı yıllarda, Fransa'da bir flütçü olarak solo kariyer yapma anlayışı çok yeniydi. Birinci Dünya Savaşı sonrasında, flüt repertuarına Jolivet Flüt Konçertosu ve Jacques Ibert Flüt Konçertosu gibi teknik seviyenin oldukça yüksek olduğu eserler yazılmıştır. Kayıt endüstrisinin profesyonel müzik dünyasına hızla hakim olmaya başlaması ile bir flüt sanatçısı için solo kariyer fikri ön plana çıkmıştır. Moyse, 1920'li yıllarda orkestralarla birlikte solist olarak kayıtlar yapmaya başlamış, Fransız flütçülerin şarkı söyler gibi bir vibrato stiline yayılmasında önemli rol oynamıştır. O yıllarda yeni olan solist flüt sanatçısı olma fikrinin öncülerinden biri olarak, ilerleyen yıllarda Jean Pierre Rampal ve James Galway gibi önemli solistlerin yolunu açmıştır.⁵⁰

⁵⁰ Rachel Lynn Waddell, **Marcel Moyse Between Two Centuries: Examining Early Twentieth-Century French Flute Performance Practice Through Recordings**, University of Nebraska, 2002, 23-24 s.

Marcel Moyse, 1932 yılında Paris Konservatuvarı'nda flüt öğretmeni olarak Philippe Gaubert'in yerine geçmiştir. Paris Konservatuvarı'nda flüt öğretmenliği yaptığı dönemde sene sonu sınavlarında çalınan eserler sırasıyla şunlardır: Gaubert *Fantasie*, Busser *Andalucia*, Ibert Konçerto 3.bölüm, Mozart Konçerto KV.313, 1.bölüm, Le Boucher *Ode a Marsyas*, Busser *Prélude et Scherzo*, Mozart Konçerto KV.314, 1.bölüm, Ganne *Andante et Scherzo*, Enesco *Cantabile et Presto*, Tomasi Mi majör Konçertino, P.Sancan *Sonatine*, Martelli *Concertstück*, Brun *Andante et Scherzo*, Passani *Concerto*, Pepin *Impromptu*⁵¹

Marcel Moyse, 1933 yılında oğlu Louis Moyse ve oğlunun eşi Blanche Honegger Moyse ile birlikte *The Moyse Trio* adı altında Avrupa ve Güney Amerika'da konserler vermeye başlamıştır. Grupta Marcel Moyse flüt, Louis Moyse flüt ve piyano, Blanche Honegger ise keman ve viyola çalmaktaydı. Birçok kayıt çalışması gerçekleştiren "The Moyse Trio", uluslararası bir ödül olan *Grand Prix du Disque* ödülüne layık görülmüştür.⁵²

Moyse, 1941 yılında Paris'teki Alman-Nazi işgalinden kaçarak, ailesiyle birlikte St. Amour'a yerleşmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından ülkesine geri dönmüş fakat kariyerine kaldığı yerden devam edemeyince 1948 yılında Güney Amerika'ya yerleşmiştir. Burada kaldığı sürede Avrupa'da ustalık sınıfları düzenlemeye başlamıştır. 1951 yılında ailesiyle birlikte Brattleboro'a yerleşmiş ve 1952 yılında Rudolf Serkin ve Adolf Buch ile birlikte Vermont'da Marlboro Yaz Müzik Okulu'nu kurmuştur. Bu aktivite daha sonraları Marlboro Koleji'nde müzik bölümüne dönüştürülmüştür. İlerleyen yıllarda bu kurslar üflemeli oda müziği başlığı altında Moyse'un müzisyenlik ve öğretmenlik tecrübesi ile kursa katılan birçok üflemeli çalgı sanatçısını etkilemiştir. Bu kurslara aktif katılım olması ve kurs bitiminde aktif katılımcıların performans göstermeleri bugünkü popüler yaz dönemi ustalık sınıfları geleneğinin ilk adımları sayılmaktadır.

Amerikalı müzik bilimci ve yazar Ann McCuttan'ın, Peabody Konservatuvarı klarinet öğretmeni Lorenn Kitt ile yaptığı görüşmede; Marcel Moyse'un, Vermont'da düzenlenen kurslara katılan müzisyenler üzerindeki etkisi şöyle açıklanmıştır:

⁵¹ Dorgeuille, a.g.e., 74-76 s.

⁵² Blanche Honneger Moyse, **Biography of Moyse**, The Marcel Moyse Society Newsletter, No.1, 1990, 6 s.

“İçimizden birçoğu orkestralarla çalar veya diğer profesyonel çalışmalarda bulunurken, müzikal ruhumuzu artırmak ve yenilemek için her baharda Vermont’a yıllık kutsal ziyaretimizi yapardık. Marcel Moyse, her birimize müziğe yaklaşımın nasıl olacağını göstererek sonsuz bir övgüyü hak edecek şekilde ilham kaynağı olmuştur.”⁵³

Marcel Moyse, Montreal Konservatuvarı'nda flüt öğretmenliği yapmış, 1960 yılından itibaren İsviçre ve Japonya'da düzenli olarak flüt kursları vermiştir.

Marcel Moyse 1 Kasım 1984 yılında Vermont'da ölmüştür. Ölümünden bir yıl sonra *National Flute Association* (Ulusal Flüt Derneği) yıllık toplantısında Marcel Moyse'un hayatı ve çalışmaları ele alınmıştır. Bu doğrultuda Moyse'un el yazısı notları, enstrümanları, fotoğrafları ve kayıtlarını koruma altına almak amacıyla *Marcel Moyse Society* (Marcel Moyse Derneği) kurulmuştur.

2.2. Marcel Moyse'un Yazdığı Egzersizler ve Öğretmenliği

Marcel Moyse, kendi yaşadığı teknik zorlukları, ısınma problemlerini çözmek ve kendisini geliştirmek için ilerleyen yıllarda ton, artikülasyon tekniği, kromatik diziler, gamlar ve arpejler olarak ayrı ayrı günlük egzersizler ve etütler yazmıştır. Moyse'un, parmak hızını arttırmaya ve ton geliştirmeye yönelik yazmış olduğu bu metotlar, yirminci yüzyılın başlarında çalışma tekniğine yeni bir bakış açısı kazandırmıştır.

Marcel Moyse'un yazdığı egzersizler ve etütler, dönemin eserlerinin teknik ve müzikal seviyesi göz önünde bulundurularak yazılmıştır. Bu egzersizler, yayınlanmadan önce Moyse'un flüt sınıfında öğrencileri tarafından da kullanılmaktaydı. Daha sonraki yıllarda, egzersizler yayınlanmış, çeşitli ülkelerde kullanılmaya başlanmıştır ve ülkemizde de flüt eğitiminin önemli bir parçası olmuştur.

Marcel Moyse'un *Le Débutant Flutiste* (Flüte Başlangıç) adlı metodunda, rahat bir embouchure için başlangıçta ilk oktavda yapılan çalışmalara önem vermiştir.

⁵³ MucCuttan, **Reflections on Moyse**, The Marcel Moyse Society Newsletter, Vol.2, No.1, 1991.

Moyse'un öğrencisi ve Marcel Moyse Derneği'nin önde gelen üyelerinden biri olan Eleanor Lawrence'in Moyse'un öğretme tekniğinin farkını şöyle açıklamaktadır:

“Bugün birçok flütçü, birinci oktavın problemlili bölge olduğunu düşünmektedir fakat Boehm ve Moyse birinci oktavın temel oktav olduğunu ve diğer oktavların bunun üzerine kurulduğunu, bu düşünceden yola çıkarak çalmanın daha kolay olduğunu savunmaktadırlar.”⁵⁴

Moyse, kendisinin Philippe Gaubert veya Jean-Pierre Rampal gibi olağanüstü yetenekli olmadığını düşünmekteydi. Olağanüstü bir yeteneğe sahip olunmaması durumunda, mantık ve sabır yoluyla problemlerin çözülebileceğine inanmaktaydı.⁵⁵ Öğrencilerinin eğitimine katkıda bulunmak üzere geliştirdiği egzersizleri de bu bakış açısından yola çıkarak yazılmıştır. Marcel Moyse'un Paris Konservatuvarı'ndaki öğrencilerinden Raymond Guiot bu durumu şöyle açıklamaktadır:

“Öncelikle öğrenciyi dikkatlice inceleyerek, hiçbir yorum yapmadan dinlerdi. Bu onun gücüydü. Kendini Gaubert veya Rampal kadar yetenekli varsaymazdı. Olağanüstü yetenekli olmadığımız zaman, profesyonel olmanın getireceği teknik problemleri mantık ve sabırla üstlenmeyi bilmek zorundaydık. Onun yaptığı da buydu. Dikkatli bir inceleme ile her zaman öğrencinin çalışmada eksikliğin ne olduğunu bulurdu.”⁵⁶

Paris Konservatuvarı flüt öğretmenlerinden Allain Marion'a göre;

“Moyse'un iyi bir flütçü olmak için gerekli olan müzikal ve teknik süreçleri sorgulayan bir doğası vardı. Onu müzisyen olarak başarıya ulaştıran en önemli unsur bu yeteneği olmuştur. Taffanel, Gaubert ve Hennebains onun için bazı kapılar açıp, ona flütün basit bir metal borudan, ifade gücü olan güzel bir çalgıya dönüştürebilmesi için gerekli anlayışı aktarmışlardır. İlginç olan; Taffanel, Hennebains ve Gaubert'den sonra gelmiş olmasına rağmen Moyse, bizlere on dokuzuncu yüzyıl müzik anlayışını öğretmenlerinden çok daha iyi aktarmıştır.”⁵⁷

⁵⁴ Catherine Hummel, **The Genesis of Tone Development Through Interpretation**, The Marcel Moyse Society Newsletter, Vol.9, 1998, 18s.

⁵⁵ Gaspar Hoyos, **a.g.e.**, 10 s.

⁵⁶ **y.a.g.e.**

⁵⁷ Wye, **a.g.e.**, 54-55 s.

Şarkı söyler gibi vibrato yapmak Marcel Moyse'un flüt öğretirken üzerinde önemle durduğu bir noktaydı. Öğrencilerine yaylı çalgı icracılarının yaptığı vibratoyu değil, şancıların yaptığı vibratoyu örnek almalarını söylerdi. Çünkü şarkı söylerken yapılan vibratonun flüt çalarken yapılan vibrato gibi vücudun içinde başladığını ve bunun için flütün vibratosuyla benzer özellikte olduğunu düşünmekteydi.⁵⁸ Bir öğretmen olarak öğrencilerini opera sanatçılarını dinlemeleri için yönlendirirdi.

Marcel Moyse, vibratonun öğretilebilecek bir şey olmadığını düşünmekteydi. Vibratoyu müzikal cümlenin yorumlanışına göre hızı değişkenlik gösteren doğal bir anlatım biçimi olarak tanımlamaktaydı. Moyse, bu düşünceden yola çıkarak geliştirdiği ton egzersizlerinde müzikal stil ve ifadeyi ön plana çıkarmak amacıyla küçük ezgiler ve opera aryaletlerinden bölümleri kullanmıştır. Seminerlerinde sıklıkla kullandığı materyallerden olan *24 Petites Etudes Mélodiques avec Variations*, *De La Sonarité-Art Technique* ve *Tone Development Through Interpretation* adlı kitapları onun flüt çalarken yapılan vibratoya olan bu yaklaşımını açık bir şekilde göstermektedir.

Moyse'un bu kitaplarını “öğretmenin yavaş yolu”⁵⁹ olarak tanımlayan Raymond Guiot, bu şekilde temellerin daha iyi öğrenileceğini vurgulamaktadır. Marcel Moyse, hem kurslarına katılan hem de konservatuarda eğitim verdiği müzisyenlerin keskin ve hızlı teknik pasajlardan önce, yorumlanan müziği bir bütün olarak özümsemelerine önem vermiştir. Bu özümsemeyi, ton renkliliğini arttırmak amacıyla şarkılamalarla pekiştirmiş ve hızlı pasajları olması gerekenden daha yavaş tempolarla çalıştırmıştır.

Oberlin Konservatuvarı, korno öğretmeni Robert Fries'a göre;

*“Moyse'un özgün betimleme yeteneğinin benim öğretmenlik yaşamımda özel bir yeri vardır. Müziği yüksek sesli değildi fakat icra edilen pasaja bağlı olarak “zengin, dramatik, bereketli, romantik veya altın tonlu” olabilirdi.”*⁶⁰

⁵⁸ Waddell, **a.g.e.**, 83 s.

⁵⁹ Gaspar Hoyos, **An Interview with Raymond Guiot**, The Marcel Moyse Society Newsletter, January 2005, 10 s.

⁶⁰ **y.a.g.e.**

Obua sanatçısı Pat Grignet Nott'a göre;

*“O, her şeyi yavaş çekim haline getirir ve pasajları bu haldeyken şekillendirmekten hoşlanırdı. Moyse, çalıştırdığı eserleri, dinleyiciye pasajın formunu öğretircesine, tempoları bir parça yavaş alarak yönetirdi.”*⁶¹

Moyse, yirminci yüzyılın modern eserlerini çalışmaktansa, on sekizinci yüzyılın klasik eserlerini ve on dokuzuncu yüzyılın salon müziklerini çalışmayı tercih etmekteydi. Bu eserleri çalışarak bir flütçünün, flüt çalmanın temellerini daha iyi anlayabileceği görüşündeydi. Guiot'nun konu hakkındaki görüşleri şöyledir:

*“Klasik repertuarı çalışıyorduk ve derste çalışacağımız parçaları kendimiz seçiyorduk. Bach ve birçok on dokuzuncu yüzyıl eseri çaldık. Andersen'in Op.15 numaralı etütlerini çalışmayı çok severdi. Diğer yandan, Aurélie Nicolet'nin bir derse Darius Milhaud'un Sonatine'ini hazırladığını ve Moyse'un dinlemeyi reddettiğini anımsıyorum. Modern eserleri çalışmak istemiyordu.”*⁶²

24 Petites Etudes Mélodiques avec Variations (Varyasyonlarla 24 Küçük Melodik Etüt) isimli kitabında yirmi dört farklı melodi, varyasyonlarla tekrarlanır. Kitap ileri seviyedeki müzisyenlere yönelik olarak; eserler içindeki teknik pasajları yavaş ve varyasyonlarla çalışabilmek ve basit bir melodi içinde değişik ton renkleri etmeye yönelik yazılmıştır. Moyse ton geliştirmeye yönelik, basit melodiler içeren kitapları yazma amacını; *“Bu kitapları çocuklar için yazmadım. Basit bir melodiyi kurup geliştirmek isteyen konservatuvar öğrencileri için yazdım”*⁶³ sözleriyle açıklamıştır.

Tone Development Through Interpretation veya *Melody Book* olarak bilinen egzersiz kitabı, Moyse'un Paris *l'Opéra Comique* orkestrasında görev yaptığı ve oda müziği çalışmalarında bulunduğu dönemde, opera aryaalarından ve melodilerden düzenlediği egzersizlerden oluşmaktadır. Moyse flüt çalışmaya, bu egzersiz kitabındaki melodileri önce kendi tonunda çalıp, sonra da farklı tonlara uygulayarak başlardı.

1934 yılında yazmış olduğu “De La Sonarité-Art Technique” adlı kitap Marcel Moyse'un en tanınmış kitabıdır. Kitapta uzun seslerden oluşan aralık egzersizleri “tonun

⁶¹ y.a.g.e.

⁶² y.a.g.e.

⁶³ Wye, a.g.e., 45 s.

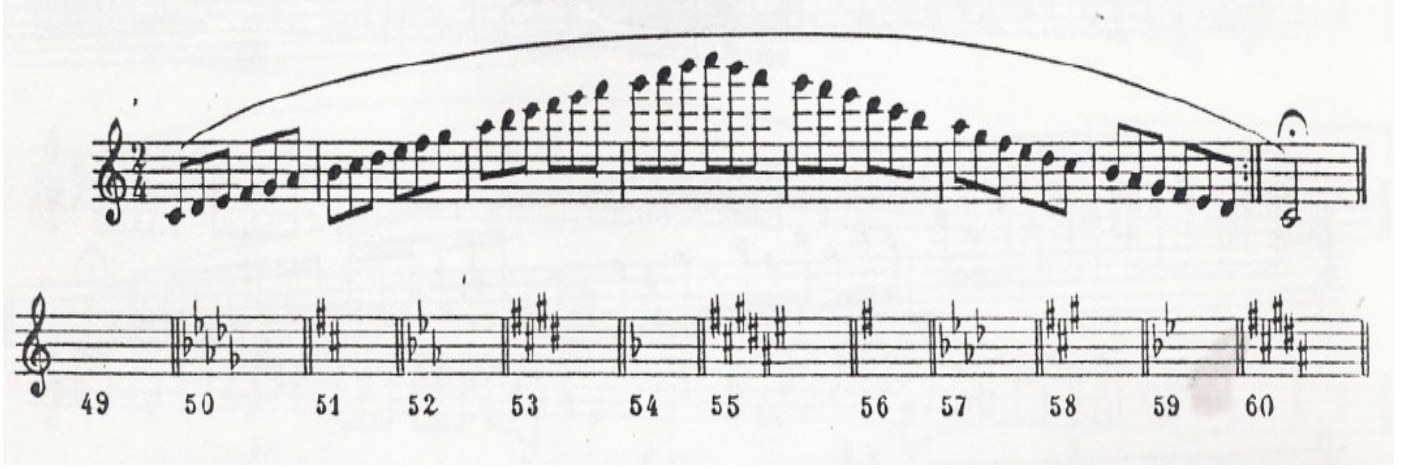
yumuşaklığı”, “bütün oktavlarda tonun homojenliği”, “tonun yoğunluğu” ve “yorum sırasında tonun kullanımı” başlıkları altında toplanmıştır.⁶⁴ Moyse bu kitapta yer alan uzun seslerle yapılan ton egzersizlerinin ardından kısaca çalışma şekilleri önermiştir. *De La Sonarité-Art Technique* adlı bu kitap, içinde yer alan ayrıntılı açıklamalarla Moyse’un ton ve vibrato konusundaki aktarımlarının günümüze kadar ulaşmasında etkili olmuştur.

Teknik ilerlemeye yönelik egzersizlerindeki en önemli özellik ise egzersizlerin çok kapsamlı bir biçimde ele alınmasıdır. Egzersizler bütün tonlara uygulanmış, çeşitli ritim ve artikülasyonlarla tekrarlanmış, arpejler altılı ve yedili aralıklarla ele alınmıştır. *Exercises Journaliers* (Günlük Egzersizler) adlı kitap bir veya iki ölçülük küçük tekrarlanan egzersizlerden oluşmaktadır. Marcel Moyse, küçük egzersizlerden oluşan bu kitabı ton, legato ve parmak çalışması gibi temel teknikleri sistematik bir şekilde çalışmaya yönelik yazmıştır. Kitapta flütün bütün oktavlarındaki çalışmaların eşit sayıda olması da amaçlanmıştır. Moyse, bu kitabındaki egzersizleri harflerle göstermiş ve önsözden sonra yirmi altı günlük bir çalışma programı vermiştir. Kitaptaki bütün egzersizlerin önce legato (bağlı) olarak sonra, tek dil ve çift dille de çalışılması önerilmiştir.

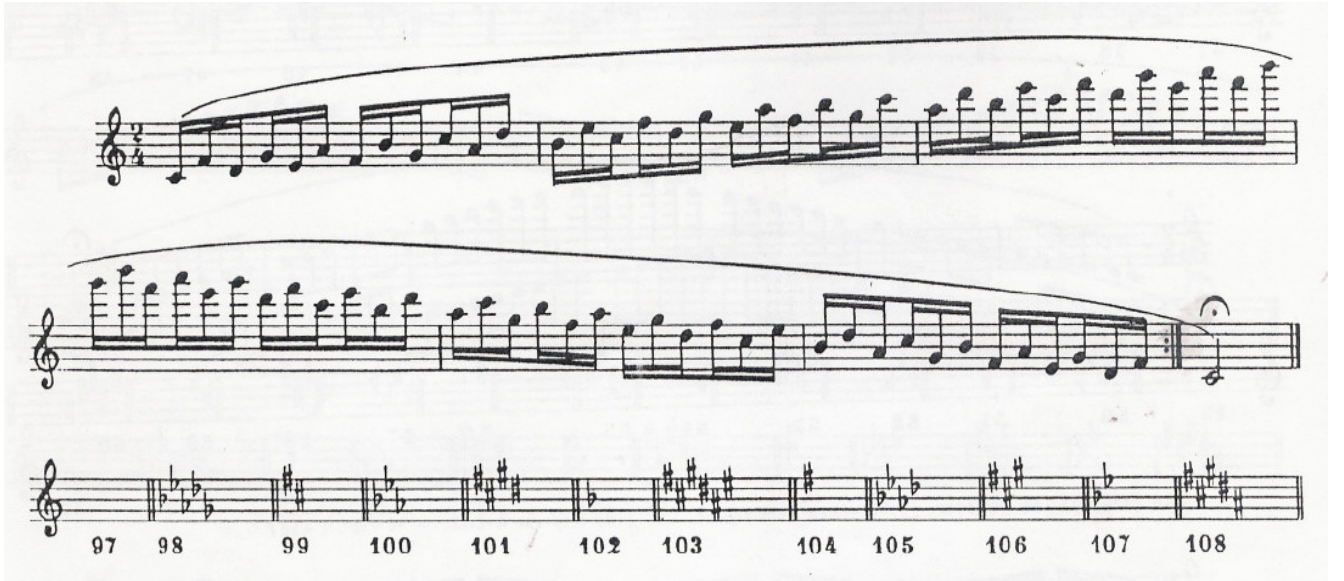
Taffanel & Gaubert’in metodundaki egzersizler birinci oktav “re” sesinden üçüncü oktav “si” sesine kadar yazılmıştır. Moyse’un egzersizleri ise birinci oktav “do” sesinden dördüncü oktav ”do” sesine kadar yazılmıştır. Bu durumun en önemli sebebi dönemin eserlerindeki teknik seviyedir.

⁶⁴ Marcel Moyse, *De la Sonorité: Art et Technique*, Alphonse Leduc, 1934, 10- 15-23-24 s.

Şekil 3 ve 4'de, Marcel Moyse'un *Gammes et Arpeges* adlı kitabında yer alan egzersizlerin üçüncü oktav do sesine kadar yazılmış olduğu görülmektedir.

Şekil 3⁶⁵

Şekil 4⁶⁶

⁶⁵ Marcel Moyse, *Gammes et Arpèges - 480 Exercises*, Alphonse Leduc, 1933, 3 s.

⁶⁶ y.a.g.e., 4 s.

Marcel Moyse'un *Technical Mastery for the Virtuoso Flutist* (Flüt Virtuözlüğü İçin Teknik Ustalık) isimli kitabında, zor parmak pozisyonlarını çalıştırmak hedeflenmiştir. Moyse yazdığı egzersizler için; “*Bu egzersizler, modern müzikteki zor ve beklenmedik pasajlar için yararlıdır. Oysa daha önceki dönemlerdeki müziklerin zor pasajları için dizi ve arpej çalışmak yeterli oluyordu.*”⁶⁷ şeklinde yorum yapmıştır. Kitapta yer alan onaltılık gruplardan oluşan egzersizlerde, her onaltılık grubun başındaki nota sabit tutulmuş, diğer notalar değiştirilerek özellikle yirminci yüzyıl müzik yorumu sırasında karşılaşılabilecek parmak pozisyonları düşünülmüştür. Marcel Moyse'un hem ton ve müzikal ifadeyi geliştirmeye yönelik egzersizleri hem de teknik virtüöziteyi arttırmaya yönelik egzersizleri yazıldığı dönemde yenilikçi olarak nitelendirilmiş, günümüzde halen flüt dünyasındaki yerini korumaktadır.

⁶⁷ Elenor Lawrence, **Excerpts from Marcel Moyse's “Introduction to Technical Mastery for the Virtuoso Flutist”**, Marcel Moyse Society Newsletter, Vol.9, 1997-1998, 9 s.

SONUÇ

Modern flüt virtüözleri ve günümüz flüt sanatını etkileyen gelenek ve öğretiler, öğretmen-öğrenci ilişkisi ve teknik yaklaşımlar dahilinde incelendiğinde, Paris Konservatuvarı flüt öğretmenlerinin ve Marcel Moyse'un bu etkileşim içerisindeki konumları ortaya çıkmaktadır.

Bu noktada; modern flüt sanatının tamamen Fransız ekolü etkisi altında olmasından çok bu geleneğin günümüz flüt sanatçılarının çalışmalarına sağlıklı bir altyapı oluşturduğu sonucu ön plana çıkmaktadır. Bu ekolü; mekanizmanın avantajlarını ve gümüşün sağladığı zenginlikleri, ortaya konulmuş olan çalışma şekilleri ve öğretilerle pekiştiren bir yaklaşım olarak nitelendirmek de mümkündür.

Günümüz flüt sanatçılarının öğretmenleri ve çalışma metotları incelendiğinde Moyse'un yazdığı flüt egzersizlerinin halen öncelikli olarak tercih edildiği görülmüş, henüz birkaç nesil önce yeni olan bir yaklaşımın günümüzde uluslararası platformda bir gelenek haline geldiği anlaşılmıştır. Bu geleneğin izleri, flüt sanatçılarının dudak pozisyonları ve vibrato tercihlerinde algılanabilmektedir.

Gelenekselliğin ön planda olduğu batı müziği kültürü içerisinde, tahta üfleli enstrümanlar arasında modern yapısına en son ulaşan "flüt"ün ve bu radikal yeniliğin kabul edilmesinde Fransız flüt ekolünün önemli bir rol oynadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Günümüzün iletişim olanakları doğrultusunda yeni ve ilginç olan herhangi bir şeyi incelemek oldukça mümkün. Ancak yirminci yüzyılın başlarına dönüldüğünde basit bir bilgiye ulaşmak bile büyük başarıydı. Marcel Moyse, bu zor dönemde yayınladığı egzersiz kitapları ve öğretilerini aktardığı flüt sanatçıları yoluyla flüt literatüründe merkezi bir noktaya konumlanmıştır. Moyse, kariyeri boyunca Amerika, Avrupa ve hatta Japonya'da flüt sanatçıları üzerinde etkili olmuştur. Paris Konservatuvarı flüt öğretmenleri nesillere göre incelendiğinde Moyse'un on dokuzuncu yüzyıl yeniliklerini yirminci yüzyıl geleneklerine bağlayan konumu açıkça görülmektedir.

KAYNAKLAR

Boehm, Theobald. (1964). *The Flute and Flute Playing*, çev: Dayton C. Miller, New York
Dover Publication: Amerika, 244 s.

Debost, Michel. (2002). *The Simple Flute : From A to Z*, Oxford University Press: Amerika,
288 s.

Dorgeuille, Claude. (1986). *The French Flute School 1860-1950*. The Chaucer Press:
İngiltere, 138 s.

Durichen & Kratsch. (1956). *Test Pieces for Orchestral Auditions*. Edition Peters, Londra,
57 s.

Floyd, S. Angeleita. (1990). *The Gilbert Legacy, Methods, Exercises and Techniques for the
Flutist*. Winzer Press. İngiltere, 150s.

Galway, James. (1996). *Flute*. Kahn & Averil: Londra, 244 s.

McCutchan, Ann. (1994). *Marcel Moyse Voice of Flute*. Amadeus Press: Oregon, 326 s.

Montagu, Jeremy. (1990). *The Flute*. Shire Dublications Ltd.: İngiltere, 32 s.

Moyse, Marcel, (1933). *Gammes et Arpèges - 480 Exercises*. Alphonse Leduc: Paris.

Moyse, Marcel, (1934). *De la Sonorité: Art et Technique*. Alphonse Leduc: Paris.

Philip, Robert. (2004). *Early Recordings and Musical Style: Changing Tastes in Instrumental
Performance, 1900-1950*. Cambridge University Press: Cambridge, 288 s.

Powell, Ardall. (2002). *The Flute*. Yale University Press: Londra, 347 s.

Taffanel, Paul. & Gaubert, Philip. (1958) *Methodé Complete de Fluté*. Alphonse Leduc &
Cie, Paris.

Toff, Nancy. (1996). *The Flute Book*. Oxford University Press: New York, 520 s.

Welch, Christopher. (1961). *History of the Boehm Flute*. McGinnis & Marx: New York, 18s.

Wye, Trevor. (1993). *Marcel Moyse: An Extra Ordinary Man*. Winzer Press: Iowa, 134 s.

Makaleler

BATE, Philipp; "Claude-Paul Taffanel", **The New Grove Dictionary of Music And Musicians**, 6th. ed., 1980.

DEBOST, Michel; "Gaston Crunelle", **Flute Talk Magazine**, Nisan, 1990.

GRESSET, Pascal; "Une Interview avec Emmanuel Pahud", **Traversières**, No.72, 2002.

HUMMEL, Catherine; "The Genesis of Tone Development Through Interpretation". **The Marcel Moyse Society Newsletter**, Vol.9, 1998.

HOYOS, Gaspar; "An Interview with Raymond Guiot", **The Marcel Moyse Society Newsletter**, January 2005.

MCCUTTAN, Ann; "Reflections on Moyse and his Influence". **The Marcel Moyse Society Newsletter**, Vol.2, No.1, 1991.

MOYSE, Blanche Honneger; "Biography of Moyse". **The Marcel Moyse Society Newsletter**, Vol.1, No.1, 1990.

Tezler

Colgin, Melissa Gail. *The Paris Conservatoire concours tradition and the solos de concours for flute 1955-1990*. D.M.A Thesis, The University of Texas, 1992, 177 s.

Cook, Kathleen Roberta. *The Paris Conservatoire and the Solos de concours for flute 1990-1955*. D.M.A. Thesis, University of Wisconsin-Madison, 1991, 180 s.

Fair, Baferos Demetra. "Flutist's Family Tree: In Research of The American Flute School.", D.M.A.Thesis, The Ohio State University, 2003, 916 s.

Waddell, Rachel Lynn. (2002). *Marcel Moyse Between Two Centuries: Examining Early Twentieth-Century French Flute Performance Practice Through Recordings*. University of Nebraska, 123 s.

Internet

http://www.aspenmusicfestival.com/index.cfm?method=c.eventsCalendar&swf_plugin=0,9,0

http://www.music.utoronto.ca/faculty/faculty_members/instructors_a_to_e/Dianne_Aitken.htm

<http://www.thecanadianencyclopedia.com/index.cfm?PgNm=TCE&Params=U1SEC885961>

http://darkwing.uoregon.edu/~musicweb/W2006/060223_Nancy_Andrew.pdf

<http://news.rflute.com/files/report-tokyo2007.engl>

<http://www.freepatentsonline.com/6664455.html>

<http://www.su.edu/conservatory/scaa/faculty.html>

<http://www.williambenettflute.com/bio.htm>

<http://homepage.mac.com/johnwion/orchestra.html>

http://en.wikipedia.org/wiki/Royal_Danish_Academy_of_Music

<http://www.music.umn.edu/directory/facProfiles/BogoradJulia.php>

<http://www.nfaonline.org/resources/mteacher>

<http://www.nmsmusicschool.org/faculty.html>

<http://www.beckerensemble.com/Musicians%20Pages/Adrian%20Brett%20page.html>

<http://users.senet.com.au/~flute/fp1.htm>

<http://www.ruf.rice.edu/~lbuyse/index2.html>

<http://wvutoday.wvu.edu/news/page/2379/>

http://www.oberlin.edu/con/faculty/debost_michel.html

<http://www.nfaonline.org/resources/museum/1>

http://www.du.edu/lamont/fac_wood.html

<http://www.larrykrantz.com/sect.htm>

http://www.maepstein.de/html/home_en.html

<http://alumni.umich.edu/get-active/true-blue-travel/travel-itineraries/alumni-travel-representatives/Kenneth-Fischer>

<http://www.paulfried.com/about.html>

<http://www.westga.edu/~musicdpt/CV/mfullerCV.pdf>

<http://www.thegalwaynetwork.com/bio.htm>

<http://music.missouri.edu/faculty/geibel.html>

<http://music.fsu.edu/gibson.htm>

<http://www.flutist.com/goodman/english/>

<http://butterflyheadjoints.netfirms.com/>

http://www.phoenixsymphony.org/artists/orchestra_members/gordon.aspx

<http://www.peterlukasgraf.ch/>

<http://www.craftsburychamberplayers.org/bios/pamelaguidetti.html>

<http://www.finearts.utexas.edu/projects/artsreach/index.cfm?calset=cfa>

<http://www.musicconservatory.org/index.php?sub=7&instrument=5>

http://www.maconsymphony.com/_pages/personnel.htm

<http://www.music.lsu.edu/faculty/kemler.html>

<http://www.katherinekemler.com/bio.html>

<http://www.geidai.ac.jp/staff/fm040e.html>

http://www.montana.edu/music/files/fac_pg_kleech.html

<http://gustavus.edu/profiles/bleibund>

<http://newsinfo.iu.edu/sb/page/normal/963.html>

<http://www.newschool.edu/mannes/facultyCollege.aspx?mid=4798>

<http://www.susanmilan.com/>

http://en.wikipedia.org/wiki/Susan_Milan

http://www.kobe-bunka.jp/flute/6th/yoko/youkou_e.html

<http://www.senate.umd.edu/administration/bios/montgomery.cfm>

<http://www.discogs.com/Warner-Bros-Symphony-Orchestra-Bugs-Bunny-On-Broadway-Original-Broadway-Recording/release/1441623>

http://en.wikipedia.org/wiki/Louis_Moyse

http://www.njsymphony.org/aboutus/musiciansstaff/m_nester.htm

<http://www.spiritsound.com/review2.html>

<http://www.davidnflutes.co.uk/biography.htm>

<http://www.flutenet.com/septoct07obits.htm>

<http://mysite.verizon.net/carolkn/cknoebio.html>

http://www.juilliard.edu/update/journal/j_articles50.html

<http://www.dartmouth.edu/~music/faculty/ogle.html>

<http://www.msmnyc.edu/catalog/facbio.asp?fid=1008173169>

<http://entrepreneurship.arizona.edu/faculty/scholars.aspx#gpowell>

<http://www.bayatlanticsymphony.org/orchestra.htm>

<http://people.berklee.edu/~wrolfe/Site/Welcome.html>

<http://www.uiowa.edu/~music/bios/WINDsandvik.htm>

<https://faculty.unt.edu/editprofile.php?pid=996&onlyview=1>

<http://www.baylor.edu/music/woodwinds/index.php?id=46868>

<http://www.greeleyphilharmonic.com/subpage.asp?pagename=Orchestra>

<http://www.philharmonia.co.uk/thephilharmoniaorchestra/membersoftheorchestra/flute/>

<http://www.bsomusic.org/main.taf?p=4,4,1,1&id=LaurieSokoloff>

<http://www.orchestrasinfonicasiciliana.com/sinf/musicisti.php>

<http://www.k-c-p.com/pspencer/html/biography.html>

<http://www.operasj.org/orchestra0708.html>

<http://www.calstatela.edu/faculty/bstein/>

http://www.cornish.edu/music/faculty/paul_taub

<http://www.music.uwo.ca/faculty/bios/aThompson.html>

<http://www.unh.edu/music/media/pdfs/BioPV.pdf>

http://media.cla.auburn.edu/music/bio/bio_display.cfm?contact_id=19

<http://academics.adelphi.edu/artsci/pfa/adjunct.faculty/adjunct.wetherill.php?PID=0296>

http://www.julliard.edu/asp/fsnew/faculty_details.php?FacultyId=248&School=College&Division=Music

http://en.wikipedia.org/wiki/Trevor_Wye

<http://www.matthias-ziegler.ch/english/ziegler/index.html>

<http://www.laurelzucker.com/bio.php>

EKLER

Ek 1

Traversières adlı flüt dergisinde Fransız flüt virtüözü Emmanuel Pahud ile yapılan görüşme⁶⁸ şöyledir:

Gresset:

Ekollerin flütün gelişimini nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz? Günümüzde Fransız ekolünün yanında diğer ekollerin etkisini yitirdiği ya da en azından formlarının değiştiği söyleniyor. Çalışmalarınızda bunu hissettiniz mi? Ve geriye dönük olarak bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Pahud:

Oldukça uzun zamandır üzerinde tartışılan bir konuya değiniyoruz; "Fransız flüt ekolünden günümüze ne kaldı?". İnanıyorum ki artık dünyanın çeşitli yerlerinde Fransız ekolü doğrultusunda çok iyi flüt öğrenilebilen yerler var. Örneğin; Andras Adorjan Münih'te bu konuda emek veriyor, Berlin'de Benoit Fromanger ve Amerika'da Mathieu Dufour Fransız ekolünü mükemmel bir şekilde temsil ediyor. C.N.S.M.'nin üç öğretmeni olan Sophie Cherrier, Pierre- Yves Artaud ve Philippe Bernold da diğer örnek sayılabilecek müzisyenler. Fakat bu kişiler günümüzde ne ortak bir ton, ne de çalma anlayışına sahipler. Aynen geçmişte Taffanel, Gaubert , Moysse ve diğerlerinde olduğu gibi... Fransız flüt ekolünün bu kadar kuvvetli olmasının sebebinin de bu çeşitlilik olduğuna inanıyorum. Bu stille yetişenlerin teknik ve virtüöziteye dayalı bir çalışma programını takip etmeleri Fransız ekolünü flütün ekolü haline getirdi.

Gresset:

Aslında Fransız ekolünü tarihsel bir bakış açısıyla tanımlamaya çalışırsak farklı bir ton anlayışı ve artikülasyon sanatıyla karşılaşırız. Fakat siz Fransız ekolünün katkısının daha çok teknik yönde olduğunu düşünüyorsunuz.

Pahud:

Evet. Eğer iyice incelersek bütün dünyada kullanılan metodlar Taffanel, Gaubert ve Moysse'un metodları. Bu bir tesadüf değil. Altını çizmek isterim ki "teknik", ton ve artikülasyon

⁶⁸ Pascal Gresset, *Traversières*, No.72, 2002, 11 s.

tekniklerini de kapsar. Bence Fransız ekolünün etkisi yalnızca ton anlayışı değil, aynı zamanda teknik ustalık ve virtüözitedir.

Gresset:

Fransız ekolü size göre teknik bir ustalık ve virtüöziteye bağlıdır dediniz. Fakat bir yandan da ekol içindeki ton anlayışına Alman ekolünün etkisi de var değil mi?

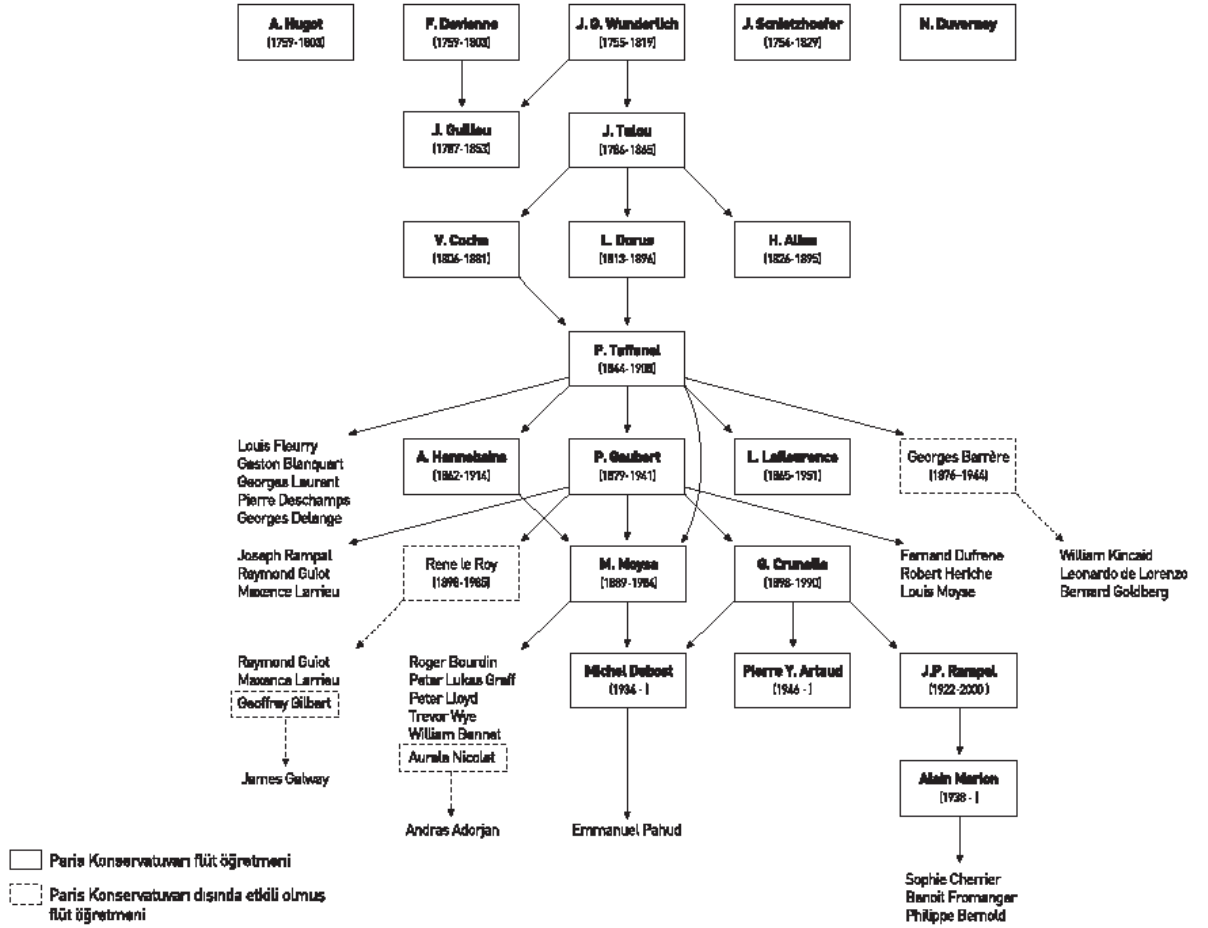
Pahud:

Evet. Ton anlayışında Flemenk ve Alman etkileri de var. Örneğin, Carlos Bruneel beni tonun özü ve karakteri ile ilgili eğitti. Teknik ve virtüözite Fransız Ekolünün bana kattıklarıdır ama ton konusunda daha çok Alman ekolünden etkilendiğimi söyleyebilirim. Aslında oyuna dahil olan başka ulusal faktörler de var. Açıkçası bir Rus, Alman, Fransız, İngiliz veya İtalyan eseri çalarken her seferinde farklı bir anlayışta olmaya çalışıyorum. Bunda birden fazla dil biliyor olmamın katkısı da var; farklı artikülasyon yapıları oluşturmama faydalı oluyor. Almanlar ve İngilizler, Fransızların kullandığı "tu-ku tu-ku" artikülasyonunu yapamıyorlar. Bu Fransız dilinin bir avantajıdır. Bir İtalyan eseri çalarken İtalyanca konuşuyormuş gibi düşünerek artikülasyonların esere uyumlu olmasını sağlamaya çalışıyorum. Ayrıca bir flütten elde edilebilecek farklı ton anlayışlarıyla birçok farklı "fantazi" geliştirebiliriz."

Ek 2

Paris Konservatuvarı öğretmenleri ve yetiştirdiği başlıca öğrencilerinin soy ağacı

Ek-2 Paris Konservatuvarı Flüt Öğretmenleri ve Başlıca Öğrencileri

Ek 3

Paul Taffanel'in kuruculuğunu yaptığı *Société musicale de Chambre pour Instrumenta a Vent* (Üflemeli Çalgılar Oda Müziği Derneği)'nde 1879 -1893 yılları arasında ilk seslendirilişleri gerçekleştirilen eserlerin listesi⁶⁹

Besteci	Eser	Enstrümanlar
Georges Alary	Cavatine et Intermezzo	flüt, obua, klarinet, korno, fagot
Adrien Barthe	Aubade	flüt, obua, klarinet, korno, fagot
Charles de Bériot	Sonat	flüt, piyano
René de Boisdeffre	Three Pieces	flüt, piyano
	Septet Op. 29	piyano, flüt, obua, klarinet, korno, fagot, kontrabas
Louis Diémer	Sextet	piyano, flüt, obua, klarinet, korno, fagot
Jacques Drand	Romance	flüt, piyano
Jacques Ehrhart	Valses	piyano, flüt, obua, klarinet
Benjamin Godart	Three Pieces	flüt, piyano

⁶⁹ Dorgeuille, **a.g.e.**, 17-21s.

Besteci	Eser	Enstrümanlar
Charles Gounod	Petite Symphonie	flüt, iki obua, iki klarinet, iki korno, iki fagot
Théodore Gouvy	Octet	flüt, obua, iki klarinet, iki korno, iki fagot
	Second Octet	flüt, obua, iki klarinet, iki korno, iki fagot
	Septet	flüt, iki obua, iki klarinet, iki fagot
Emill Hartmann	Serenade Op.43	flüt, obua, iki klarinet, iki korno, iki fagot, viyolonsel, kontrabas
Edouard Lalo	Aubade	flüt, obua, klarinet, korno, fagot, iki keman, viyola, viyolonsel, kontrabas
Sylvio Lazzari	Octet Op.20	flüt, obua, klarinet, korangle, iki korno, iki fagot
Rudolph Novatchek	Sinfonietta	flüt, obua, iki klarinet, iki korno, iki fagot
A.Périlhou	Divertissement	iki flüt, iki obua, iki klarinet, dört korno, iki fagot

Besteci	Eser	Enstrümanlar
Camille Saint-Saens	Caprice Op.79	piyano, flüt, obua, klarinet
Ludwig Thuille	Sextet Op.6 fagot	piyano, flüt, obua, klarinet, korno,
Charles Widor	Suite Op.24	flüt, piyano

Ek 4

Birinci bölümde görüşme yapılan flüt sanatçılarının kısa özgeçmişleri:

Vanessa Holroyd:

Flüt çalışmalarını Robert Willoughby, Timothy Hutchins, Michael Parloff ve Ransom Wilson ile sürdürmüştür. Montreal McGill Üniveritesi'nde yüksek lisans, Cambridge Longy School of Music'den "Artist Diploma" almıştır. 1992 yılında, Doğu Connecticut Senfoni Genç Sanatçı Yarışmasında (Eastern Connecticut Symphony Young Artist Competition) ödül kazanan tek flütçü olmakla birlikte, 2002 yılında Ulusal Flüt Derneği'nin (National Flute Association) düzenlediği Genç Sanatçılar Yarışmasında birincilik ödülü kazanmıştır. Yale Senfoni Orkestrasında birinci flütçülük yapmış olan Holroyd, Büyük Boston Gençlik Senfoni Orkestrasında (Greater Boston Youth Symphony) oda müziği öğretmenliğinin yanı sıra, Rochester Oda Müziği Derneği'nde (Rochester Chamber Music Society) solist sanatçı olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

Pierre Mony:

Roger Bourdin ve Fernand Caratgé'nin öğrencisi olan Pierre Monty; Marcel Moyse, Jean-Pierre Rampal ve Maurice Pruvot ile çalışmalar yapmıştır. *Lamoureux* orkestrasının pikolo flüt solisti olan sanatçı, Paris'te bulunan Georges Bizet konservatuvarında pikolo flüt eğitmeni olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Fransa'da ve dünya çapında birçok ustalık sınıfları düzenlemiştir.

Başak Ersöz:

İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Flüt Bölümünden pekiyi dereceyle mezun olduktan sonra, Dr.Nejat F.Eczacıbaşı Vakfı yurt dışı bursunu almaya hak kazanarak İtalya'da eğitimine devam etti. Milano'da Verdi Devlet Konservatuvarını pekiyi dereceyle bitirdi ve Buccinasco Müzik Okulunda yüksek lisans eğitimi aldı. Daha sonra Cenevre Yüksek Müzik Konservatuvarı'na girmeye hak kazanarak burada yüksek lisans ve virtüözlük sınıflarından birincilikle mezun oldu. Dünyaca ünlü flüt sanatçısı Emmanuel Pahud'un diplomalı tek öğrencisidir. Halen Cemal Reşit Rey Senfoni Orkestrası birinci flüt sanatçısı olarak görev yapmakta ve İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası konserlerine davet edilmektedir. Aynı zamanda solo ve oda müziği konserleri vermeye devam etmektedir.

Raffaele Trevisani:

Sir James Galway ile çalışmış olan Raffaele Trevisani, 1984-1988 yılları arasında *Orchestra del Teatro alla Scala of Milan* orkestrasında çalıştıktan sonra, İtalya'da *I Solisti Veneti*, *Orchestra da camera di Padova e del Veneto*, *I Pomeriggi Musicali di Milano*, *I Cameristi della Scala* ve *I Solisti della Scala* orkestraları ile solist olarak çalışmıştır. Tokyo'da Bunkakaikan, Suntory Hall ve Nikkei Hall; New York'da Trinity Church; Londra'da Wigmore Hall ve San Paolo'da Memorial da America Latina konser verdiği önemli yerler arasındadır. İtalyan RAI radyosu, Japon NHK radyosu, New York RAI televizyonu, İngiliz BBC televizyonu ve Brezilya televizyonu için kayıtlar yapmıştır. İtalyan televizyonunda Sir James Galway ve Maxence Larrieu ile ikili konçertolar çalmış olan Trevisani, piyanist eşi Paola Girardi ile iki kayıt gerçekleştirmiştir.

Ek 5

Marcel Moysse'un Flüt İçin Yazdığı, Düzenlediği ve Flüte Uyarladığı Egzersiz Kitaplarının Listesi

Moysse'un Flüt İçin Yazdığı Egzersiz Kitapları⁷⁰

Le Débutant Flutiste (1935)

De La Sonarité-Art Technique (1934)

Gammes et Arpéges - 480 Exercices (1933)

Exercices Journaliers (1923)

Mécanisme-Chromatisme (1928)

Ecole de l'Articulation (1928)

Etudes et Exercices Techniques (1921)

20 Exercices et Etudes sur les Grandes Liasons (1935)

48 Etudes de Virtuosité (1933)

24 Petites Etudes Mélodiques avec Variations (1932)

25 Etudes Mélodiques avec Variations (1932)

⁷⁰ Trevor Wye, **a.g.c.**, 116-117s.

Moyse'un Düzenlemiş Olduğu Egzersiz Kitapları

Berbiguier	18 Exercices ou Etudes (1949) Grande Etudes Caractéristiques (1949)
Boehm	12 Etudes (1949) 24 Caprices Etudes Op.26 (1949)
Demerssemann	50 Etudes Melodiques Op.4 (1937)
Fürstenau	Bouquet de Tons Op.125 (1952) Exercices Op.15 (1945) 26 Exercices ou Etudes Op.107 (1949) 6 Grandes Etudes (1949)

Moyse'un Flüte Uyarlamış Olduğu Egzersiz Kitapları

12 Etudes Grande Virtuosité d'après Chopin (1929)
100 Etudes Faciles et Progressives d'après Cramer (1933)
25 Etudes d'après Kessler (1935)
20 Etudes d'après Kreutzer (1929)
10 Etudes d'après Wieniawsky (1935) ⁷¹

⁷¹ McCuttan, **a.g.e.**, 239-240 s.

Ek 6

Marcel Moyse'un öğrencilerinin çalışmış oldukları kurumların listesi

Marcel Moyse'un öğrenci listesi⁷² nden yola çıkılarak çalıştıkları kurumlar araştırıldı.

Aarons Martha	Amerika	Aspen Chamber Orchestra
Aitken Dianne	Kanada	University of Toronto
Aitken Robert	Amerika	Vancouver Symphony Orchestra
Andrew J. Nancy	Amerika	University of Oregon
Angus Jan Harbaugh	Amerika	University of Pittsburgh
Akira Aoki	Japonya	Tokyo Flute Ensemble
Aoki Hiroshi	Japonya	Muramatsu Flute Company
Apalian Ann		
Armstrong S. Lillian		
Averitt E. L. Frances	Amerika	Shenandoah Conservatory
Bennett William	İngiltere	London Symphony
Bergner Carl	Avustralya	Hartford Symphony
Birkelund Poul	Danimarka	Royal Danish Academy of Music
Blaisdell W. Frances	Amerika	New York City Ballet
Bogorad-Kogan Julia	Amerika	University of Minnesota
Bourdin Roger	Fransa	L'Orchestre des Concerts Lamoureux
Bowen Frank	Amerika	New Mexico Symphony
Braude Judith Sherry	Amerika	White Mountain Conservatory
Brauer Betsy Adler	Amerika	Neighborhood Music School
Bredon J. B. Barbara		

⁷² Fair, **a.g.e.**, 41-42 s.

Brett Adrian	İngiltere	London College of Music BBC Radio Orchestra
Bruderhans Zdenek	Çekoslavakya	Prague Radio Symphony Orchestra
Butterfield Joan		
Buyse Leone	Amerika	Rice University
Catalfano Joyce	Amerika	West Virginia University
Cedel Deborah		
Chugg "Dick" Richard	Avustralya	Melbourne Symphony Orchestra
Claude David-Kahan Cobert		
Cobert Josef		
Cole F. Robert		
Commerchero Edna		
Debost Michel	Fransa	L'Orchestre de Paris Paris Conservatoire
	Amerika	Oberlin Conservatory of Music
Dejong H.M. Susan		
Delaney Charles	Amerika	Florida State University Tallahassee Symphony Orchestra
Doussard Jean		
Elliott K. Paula		
Endsley B. Pamela	Amerika	Lamont School of Music
	Amerika	Colorado Symphony
Epstein Moshe Aron	Almanya	Hochschule für Musik und theater Hamburg
Etris Nancy		

Fears E. Kenneth		
Finks Ellen		
Fischer P. Penelope	Amerika	University of Michigan
Francis John		
Fried Paul	Amerika	Carnegie Mellon University Boston Conservatory BrownUniversity
Fritter T. Priscilla		
Fuller C. Melanie	Amerika	Georgia Academy of Music Macon Symphony Orchestra
Galway James	İngiltere	London Symphony Orchestra Royal Philharmonic Orchestra Berlin Philharmonic Orchestra
Geibel R. Steven	Amerika	University of Missouri
Gibson Don	Amerika	Florida State University
Goldberg Z. Bernard	Amerika	Pittsburg Symphony
Goodman Craig	Fransa	Conservatoire De Strasbourg
Goosman Jack	Amerika	Butterfly Headjoint Company
Goosman Mara Lee	Amerika	Butterfly Headjoint Company
Gordon Brian	Amerika	The Phoenix Symphony
Graf Peter Lukas	İsviçre	Musik-Akademie der Stadt Basel
Guidetti Pam		Craftsbury Chamber Players
Guiot Raymond	Fransa	Paris Opéra
Gulbransen Ornulf		
Hammond Don		

Heiss Wilda M.		
Hensley Betty Austin		
Hofto Jacqueline	Amerika	The University of Texas
Hoitenga Camilla		
Holt Priscilla Ochran		
Hosmer James	Amerika	Indianapolis Symphony
Huistana Louis		
Jaunet Andre		
Jones Harold	Amerika	Wetchester Conservatory
Jordan Larry		
Keach Candace	Amerika	Macon Symphony Orchestra
Kemler Katherine	Amerika	Louisiana State University
Kershaw-Cantor P. Jean		
Kim Chang-Kook	Japonya	Tokyo University of The Arts
	Almanya	Hannover Staats Oper Symphoniker
Klemm Conrad	İtalya	Santa Cecilia Orchestra
Kraber Karl	Amerika	Austin Symphony
Kumer Wendy Webb		
Lawrence Eleanor Baker	Amerika	Manhattan School of Music
Leech Karen Davidson	Amerika	Montana Üniversitesi
		Bozeman Symphony Orchestra
Leibundguth Barbara	Amerika	Gustavus Adolphus College
Liegl Ernest	Amerika	Chicago Symphony
Lloyd Peter	İngiltere	London Symphony
Lukas Kathryn	Amerika	Indiana University

Lutes Carl W.	Amerika	St. Louis Symphony
Maiolo Georgetta	Amerika	Binghamton Philharmonic Orchestra
Martin Camille Carlson		
Martin Patricia Jane		
Mendenhall Judith	Amerika	Mannes College
Meylan Raymond		
Milan Susan	İngiltere	Royal College of Music
Minegishi So-Ichi	Japonya	Toho Gakuen School of Music
Montgomery L. William	Amerika	University of Maryland
Moore N. Teddy		
Morgan Carole	Amerika	Warner Bross Symphony Orchestra
Moskovitz H. Harry		New York City Opera
Moyse Louis	Amerika	Boston University
	Kanada	Toronto University
Muscettola F. Kathleen		
Nester Kathleen	Amerika	New Jersey Symphony
Newbold Emily	Amerika	Westchester University
Nicholson David	İngiltere	Scottish Chamber Orchestra
Nicolet Aurele	İsviçre	Berlin Philharmonic
Nield-Capote Christine	Amerika	Florida Grand Opera
		Florida Philharmonic
Nilsson Lars		
Noe Carol Kniebusch	Amerika	James Madison University
Nugent Barli	Amerika	Julliard School of Music
Ogle Alex	Amerika	Dartmouth Music School

Oien Per Norveg		
Parloff Michael	Amerika	Manhattan School of Music Metropolitan Opera Orchestra
Pender Wendy		
Poor Mary		
Potte Christine		
Powell Gwen	Amerika	Oklahoma State University
Prestia Marilyn (Denekas)		
Prieur Andre		
Pugh-Corry Beverly	Amerika	Bay-Atlantic Symphony
Riley Carl Lambert		
Roberts-Wilson Mary		
Robison Paula U.S.		
Rogers Rebecca Carson		
Rolfe-Dunham Wendy	Amerika	Berklee College of Music
Rosenblatt Helene		
Rosenfeld Jayn Siegel		
Rotholz Susan US.		
Sandvik Gro		Bergen Philharmonic The University of Iowa
Schecter Margaret Peggy		
Schultz Peter	Amerika	Philipp Exeter Akademi
Schwartzman Joan Ramee		
Scott James Copeland	Amerika	University of North Texas

Shanley Gretel		
Shanley Helen Ann	Amerika	Baylor University
Shernit Maxine Schindler		
Shulman Suzanne		
Singleton Elizabeth	Amerika	Greeley philharmonic Orchestra
Smith Kenneth	Amerika	Philharmonia Orchestra
Sokoloff Laurie	Amerika	Baltimore Symphony
Soncini Rose-Marie	İtalya	Orchestra Sinfonica Siciliana
Spencer Patricia	Amerika	Hofstra University
Starr Isabelle Chapuis	Amerika	Opera San José
Stein Beverly	Amerika	California State University
Stern Sara		
Stout Glennis Metz		
Stucki Marianne		
Svitzer Henrik		
Takahashi Toshio		
Tanner Joanne		
Taub Paul	Amerika	Cornish College of Art
Thompson Anne	Amerika	The University of Western Ontario
Trotter "Roz" Rosalyn		
Tuckwell Barry		
Tutland Sara	Amerika	New Mexico Sypmhony Orchestra
Vagts Peggy	Amerika	University of New Hampshire
Vactor David Van		
Vinson Nancy	Amerika	Auburn University

Wetherill Linda	Amerika	Adelphi University
Wetter-Smith Brooks de		
Wheater Timothy		
Wincenc Carol	Amerika	Julliard School of Music
Wion John	Amerika	New York City Opera
Wye Trevor	İngiltere	Guildhall School of Music
Yates Marjorie		
Ykelenstam Henk		
Zentner Diener Anne	Amerika	Los Angeles Philharmonic
Ziegler Matthias	İsviçre	Zurich Chamber Orchestra
		Musikhochschule Winterthur
Zucker Laurel	Amerika	California State University

EK 7 TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Arpej: Bir akorun notalarının aynı anda değil ayrı ayrı, sırayla duyurulması

Artikülasyon: Müzik içerisinde notaların bağlı, ayrı ayrı, durarak, tutarak veya aksanlı çalınacağıının işaretlerle belirtilmesi

Entonasyon: Ses tutarlılığı

Embouchure: Üflemeli çalgılarda ağızlık, çalma sırasında, çalıcı ile çalgı arasındaki hava akımının birleştirilmesi tekniğidir.

Etüt: Çalışma parçası

Forte: Kuvvetli bir şekilde

Gam: Sekiz bitişik ve komşu notanın ard arda sıralanmasıyla oluşan dizi

Glissando: Bir sestem diğerine kaydırarak geçiş

Kromatik: Adları aynı olan iki nota arasındaki yarım ses

Nüans: Müzikal bir cümlenin güçlü ya da hafif duyulması

Oktav: Aynı adı taşıyan iki ses arasındaki sekiz notalık aralık

Rubato: Bağımsız, yoruma bağlı, istenildiği gibi

Vibrato: Sesin belli aralıklarla, inceden kalına, kalından inceye dalgalandırılması

ÖZGEÇMİŞ

Ad, Soyad: Ceren Hepyücel

Doğum yeri ve yılı: İzmir- 1982

Yabancı Dil: İngilizce

Eğitim: Lisansüstü

Yüksek Lisans: 2006, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Müzik Anasanat Dalı

Lisans: 2004, Dokuz Eylül Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Anasanat dalı, Flüt Bölümü

Lise: 2000, Dokuz Eylül Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Anasanat dalı, Flüt Bölümü

İş tecrübesi: 2007, Akdeniz Üniversitesi Devlet Konservatuvarı

Mesleki Birlik/Dernek/Kuruluş Üyelikleri: 2007, The Marcel Moyse Society

Alman Burs ve Ödüller: 2007- Apple Hill Chamber Music Center Scholarship

Yayınları: